Przesyłka opłacona ryczałtem

Nr. 16 (22) Vilnius, šeštadienis, 1929 m. balandžio mėn. 20 d. II metai.

VILNIAUS RYTOJUS

Savaitinis politikos, visuomenės ir literatūros iliustruotas laikraštis.

Išeina šeštadieniais.

REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Šv. Jono g-vė Nr. 8—1. Redakcija priima nuo 10 iki 12 val. Administracija priima 9— 2 val. po pietų.	REDAKCIJA straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintas korespondencijas ir smulkesnius straipsnius naikina. Rankraščių savo lėšomis negrąžina.	PRENUMERATA: Metams—4 auks., pusei metų—2 aks., 3 mėn.—1 auksinas. Atskiro numerio kaina 10 skat. Užsienyje metams 1 doleris. Užsisakyti galima nemažiau kaip 3 mėnesiams.

Aprimo, bet nenurimo.

Turime pažymėti, kad šiuo metu lenkų spauda mažai rašo apie lietuvius. Ilgesnių straipsnių jų laikraščiuose apie Lietuvos reikalus nerandame. Skaitytojams patiekiama tik pluošteliai trumpų žinių iš Lietuvos. Tos žinios, žinoma, nieko gero apie Lietuvą nesako: štai Kaune pora asmenų suimta už tai, kad lenkiškai kalbėję, mieste kokiam tai vakarėlyje sutrukdę lenkams mazūrą šokti, nederlius ir nedarbas esą Lietuvoje, miestuose ir miesteliuose privisę socialistų kuopelių, kurios pasiskirsčiusios po penkis žmones ir ruošią visur sukilimus, Vilniaus „pirmynininkai“ išmetę iš savo tarpo Plečkaiti ir neturį jokių ryšių su Kauno socialdemokratų šulais. Žodžiu, lenkų skaitytojuose palaikoma parinktomis trumpomis žinutėmis toks ūpas, kad Lietuvoje dabartinė vyriausybė esanti negera, prieš ją daug kas kovoja ir iš svetur laukia pagalbos.

Iš tikrųjų gi, kam tenka susidurti su atvažiavusiais iš Lietuvos žmonėmis arba ir ten nukeliauti, visai ką kitą mato ir nupasakoja.

Dar niekuomet Lietuva nėra turėjusi taip stiprios vyriausybės, kaip dabar turi. Kasmet opozicijos jėgos tirpsta. Sodžius visai nurimo ir rimtai visur eina darbas. Sodžius džiaugiasi, kad pasibaigė partijų rietenos ir jau nebegirdi „amerikontų“ ir šiaip-jau rėksnių agitacijos.

Visas valstybės aparatas sustiprėjo, vokiečių ir lietuvių prekybos sutartis išjudina visą krašto ūkį iš būvusio apsnudimo. Tiesa, Lietuva, darydama šią sutartį, nebuvo dar tinkamai pasiruošusi, bet jau dabar padidėjo gyvulių išvežimas iš Lietuvos ir vokiečių prekių tranzitas per Lietuvą, kas palengvina Lietuvos ekonominę padėtį.

Buvo mėginta įkalbėti, kad sudarius prekybos sutartį su vokiečiais šie užplūs Lietuvą ir lietuviams patiems reikės trauktis iš savo šalies. Iš tikrųjų tokio pavojaus nėra. Vokiečiai galės pirktis žemės Lietuvoje, bet tik prisilaikant išleistų Lietuvos vyriausybės įstatymų. O tie įstatymai juk taip visur sutvarkyti, kad svetimšaliai negalėtų išstumti čiabuvių. Jei jau taip kalbėti, tai galima pasakyti, kad toks likimas laukia ir Prancūziją, ir Lenkiją, kai jos padarys sutartis su Vokietija. Be to pastebėta, kad vokiečiai traukiasi iš Klaipėdos krašto ir net Rytprūsių: parduoda savo žemes ir patys išsikelia į Vokietijos vakarus. Žodžiu, paskalas apie Lietuvos kolonizavimą leidžia jos didžiausi priešai, kuriems rūpi nuversti dabartinė vyriausybė, sudrumsti ramus gyvenimas ir patiems pasipelnyti.

Lietuvos valstybės ir ypač jos vyriausybės stiprėjimas nepatinka tos vyriausybės priešininkams pačioje Lietuvoje. O priešininkų kiekviena vyriausybė ir kiekvienoje valstybėje visuomet turi. Labiausia gi toks Lietuvos nepriklausomas gyvenimas nepatinka tiems užsienio politikams, kurie dar svajoja Lietuvą šiaip ar taip užimti arba bent galvoja, kad be jų paramos Lietuvos valstybė negalės tinkamai vystytis.

Nežiūrint labai nepatogios ežios, kurią Tautų Lyga su ambasadoriais išvedė Lietuvai rytuose, Lietuva jau 11 metų gyvena ir gyvena, galima pasakyti, geriau už savo artimuosius kaimynus,

Žemės mokesčiai ūkininkams yra mažesni už prieškarinius mokesčius. Keliai susisiekimui visoje Lietuvoje žymiai pagerinta. Automobilių susisiekimas visoje Lietuvoje yra patogus ir pigesnis, negu Lenkijoje. Kuo labiausia reikia stebėtis, tai Lietuvos prekyba. Nors Lietuva neturi cukraus fabrikų, druskos kasyklų ir žibalo šaltinių, visų tų dalykų Lietuvoje nestinga. Ko reikia—atvežama jūra į Klaipėdą ir dar pigiau, pavyzdžiui cukrus, pardavinėjama, kaip tose šalyse, kur to visa turėtų būti pakankamai.

Visa tai rodo, kad valstybės aparatas Lietuvoje gerai veikia ir turi galvoje ne karo svajones, bet rūpinasi žmonių kasdieniniais reikalais.

Taigi visos tos lenkų laikraščių žinutės apie kokius ten draudimus lenkiškai kalbėti arba šokti, apie badą ir plečkaitininkų įsigalėjimą dalykas perdėtas, arba pramanytas ir suprantama, ko siekia. Jiems rūpi nuraminti savo krašto gyventojus, kad kitur yra blogiau, ir palaikyti seną svajonę, kad Lietuvoje patys lietuviai, be kitų pagalbos, nieko gera negali padaryti. Iš tikrųjų yra visai kitaip.

St. Vilnėnas.

Vilniaus lietuvių kelionė į Rymą.

Yra sumanyta suruošti šią vasarą kelionė iš Vilniaus į Rymą. Ši kelionė tęsis apie dvi savaites ir atsieis kiekvienam asmeniui apie 600 zlotų. Be Rymo dar manoma aplankyti Milaną, Veneciją ir kitus žymesnius pakeliui esančius miestus (Viena, Berlynas, Praha ir k.). Iš Vilniaus manoma išvažiuoti apie liepos mėnesio 1 arba 2 dieną. Norintieji dalyvauti šioje išvykoje kviečiami pranešti apie tai kunigui Šambelionui A. Viskantui (Portova Nr. 10 b. 2, Vilniuje) ne vėliau kaip ligi birželio mėn. 1 dienos.

Kiekvienas, pranešdamas apie savo sutikimą važiuoti į Rymą, privalo tuojau įmokėti nurodytu adresu 100 zlotų, kaipo kelionės išlaidų avansą.

Pastaba. Jei kelionė neįvyktų, pinigai bus grąžinti.

Ne pasaka, bet tikrenybė.

Kovo mėn pabaigoje Mariampolės kriminalinės policijos sulaikytas perėjęs iš anos pusės demarkacijos linijos plečkaitininkas Petras Vaitkevičius (lenkų spauda pasistengė tai nupasakoti kitaip. „V. R.“ *red.*), paskuti persiųstas Kaunan. Čia jis davė įdomius parodymus, iš kurių matyt kokius uždavinius plečkaitininkų organizacija duoda savo nariams, siunčiamiems Lietuvon.

Štai ką Vaitkevičius pasakoja:

1928 m. rugpiūčio mėn. pabaigoj, jisai pabėgo į Vilnių ir įstojo į Lietuvos emigrantų organizaciją, kuri jį priėmė rekomenduojant plečkaitininkui Petrui Butkevičiui. Vilniuje jis prabuvo 5 dienas, gyveno viešbuty „Lodz“, maistpinigius gaudavo iš Paplausko.

Greitai jisai su kitu plečkaitininku Broniu Merkeliu buvo Paplausko nusiųstas į lietuvių pusę, kur jie gavo užduotį užmušti Ucechos kaime gyvenantį pasienio policijos rajono viršininką. Šį viršininką buvo nutarta užmušti dėl to, kad jo rajone įvyko susišaudymas tarp plečkaitininkų ir pasienio policijos, kuris taip nelaimingai pasibaigė plečkaitininkams Nadzeikai ir Miškiniui (jie platino plečkaitininkų atsišaukimus sukelti N. Lietuvoje skerdynes; tai plečkaitininkų „knygnešiai“ „*V. R. red.*).

Šį uždavinį atlikti jis pabijojo ir sugrįžo Vilniun, kur gavo papeikimą už nedrąsą.

Po poros savaičių, Vatkevičius gavo iš Juozo Paplausko naują užduotį. Jisai turėjo nuvykti į Altaus apskr. Druckūnų kaimą ir nužudyti pil. Vasiliauską arba Turskaitę. Tiedu buvo svarbūs liūdininkai Alytaus pučistų byloj. Tam tikslui Paplauskas davė jam su savim revolverį su šoviniais ir pinigų. Kadangi numatytos aukos buvo jam pažįstami asmenys, Vaitkevičius nepanorėjo užduotį atlikti, ir todėl, sugrįžęs pamelavo, kad Vasiliauskas guli ligoninėj ir prie jo negalima, o Turskaitė dirba banko darbus ir niekuomet nebūna viena.

Dabar Vaitkevičius norėjo platinti Lietuvoje plečkaitininkų organą „Pirmyn“, bet pakliuvo. Taip ir nepasisekė jam pasidarbuoti plečkaitininkams.

„Liet. Aid.“

Lietuvių išeivių reikalai Prancūzijoje.

Žinomas Lietuvoje veikėjas kun. M. Krupavičius vieši dabar Prancūzijoje ir tarp kita ko lankosi lietuvių darbininkų kolonijose, dėdamas, kaip pats rašo, pamatęs jų tautinei užuvėjai. Jo nuomone, išeivių Prancūzijoj reikalu reikia padaryti:

1) paskirti kunigas kapelionas;

2) lietuvių išeiviai turėtų daugiau susirūpinti jų globojimu ir reikalų gynimu;

3) visuose išeivių centruose sukurti draugijas;

4) retkarčiais siuntinėti rimtus prelegentus;

5) aprūpinti išeivių draugijas literatūra;

6) sumažinti ligi minimumo už pasų pratęsimą mokestį;

7) patyrinėti, ar negalima norinčių emigruoti daugiau patraukti Prancūzijon, negu kitur.

Užsienio domėjimasis Liet. muziejais.

Šiomis dienomis Čiurlionies galerijos direktorius p. P. Galaunė gavo iš tarptautinio intelektinioben dravimo instituto pakvietimą bendradarbiauti jo organe „Mouseion“. Pakvietime prašoma kuo plačiausiai informuoti apie Lietuvos muziejų būklę ir jų siekimus.

Instituto organo „Mouseion“ 8 nr. bus įdėtas p. P. Galaunės straipsnis apie galerijų ir muziejų vystymosi Lietuvoj istorinius bruožus. Šitai visa rodo, kad užsienis ne juokais pradeda domėtis Lietuvos senienomis.

Anglijos jūrų atstovas Lietuvai.

Spaudos pranešimu, Anglijos vyriausybė paskyrė savo jūrų atstovą Lietuvai Komandorių Havesą, kuris šiomis dienomis atvyksiąs Kaunan.

Politinė apžvalga.

Lenkų vyriausybės atmainos šį kartą ėjo sunkiai. Net lenkų zlotas pradėjo kristi. Europos spauda plačiai ir daug rašo apie Varšuvos vidujinius marš. Pilsudskio ir seimo nesusipratimus. Lietuviams labai svarbu žinoti, kas dabar dedasi Lenkijoje. Po gegužės mėn. perversmo marš. Pilsudskis paėmė valdžią, bet jam skersai kelio atsistojo seimas. Seimas buvo paleistas, bet nauji seimo rinkimai į seimą davė daugumą valdžiai nepalankių atstovų. Seimas atsargiai, bet nuosekliai varo savo politiką. Po seimo nutarimo patraukti ministerį Čechavičių už pinigų peraikvojimą, seimas paleista neribotam laikui, gana seimui palankus ministrų pirmininkas p. Bartelis atstatytas ir sudaryta nauja „stiprios rankos" vyriausybė, daugiausia iš pulkininkų. Joje karo ministeriu pasilieka marš. Pilsudskis. Ar pasiseks dabar Varšuvoje sumažinti seimo reikšmę? Lenkų dešiniųjų partijų vyriausybės nesikišdavo į N. Lietuvos vidaus dalykus, įsigalėjus Varšuvoje kairininkų ir kairiųjų vyriausybėms santykiai su Lietuva pablogėjo. Atsirado „plečkaitininkai", „kultūrininkai" ir socialdemokratų penkiukės pačioje Lietuvoje. Sąryšy su marš. Pilsudskio ir ypač buvusio ministerių pirmininko p. Bartelio laiškais atsiliepė seimo maršalas Dašinskis ir savo laiške davė griežtą ir protingą atsakymą į visus seimo niekinimus. P. Bartelis, nuo vienų atstumtas, prie kitų neprilipo.

*

Rusijoje dar vieši anglų pirklių ir pramoninkų delegacija. Anglai nepalaiko su Rusija diplomatijos santykių t. y. anglai neturi savo atstovo Maskvoje ir rusai — Londone. Anglų su rusais santykiai buvo negeriausi prieš karą. Prie bolševikų dar pablogėjo. Anglų delegacija žiūri dabar Maskvoje, ar daug laimėtų atnaujindami su rusais santykius. Anglijos parlamento rinkimai verčia dabar konservatorius del nedarbo Anglijoje ieškoti naujų rinkų ir tuo būdu sumažinti nedarbą Anglijoje. Rinkimams svarbu parodyti, kad konservatorių partija rūpinasi darbininkų reikalais. Gaunamos iš Rusijos žinios rodo, kad anglams nepatiko Rusijos padėtis. Kas svarbiausia, kad anglai Rusijoje nemato sau jokio pavojaus. Rusų raudonoji armija ir statomieji dideliame maštabe fabrikai į anglus nedarę įspūdžio. Anglai fabrikuose greit pamatė ištvirkusius darbininkus ir jų nenorą dirbti „savo fabrikuose". Proletariato vadai suka galvas, kaip darbininkuose pakelti ir palaikyti norą dirbti „Duonos korčiukės", „uodegose stovėjimas" ir pažadėjimai būsimojo socialistų rojaus žemėje. Bet tokiems pažadėjimams Rusijoje po 11 metų dabar niekas jau netiki. Lieka Maskvos komunistų vadams peikti anglus, kad mažai išmano visą padėtį—žodžiu anot Krilovo sakoma: „rūkščios vynuogės".

— Nesiseka rusams ir su amrikiečiais. Paryžiuje mirė Amerikos atstovas Herrikas. Į jo laidotuves, kuriose dalyvavo visų valstybių atstovai, rusų nekviesta. Amerikiečiai aiškiai pasakė: „neįžengs rusų atstovas Dovgalevskis į Amerikos namus, jam mirus, kaip neįžengdavo, kol buvo jis gyvas".

— Vatikano laikraštis „Osservatore Romano" skelbia, kad jokių dabar derybų tarp Vatikano ir Rusijos nėra. Tarp Vatikano ir Maskvos tik tada galėtų būti užmegsti santykiai, jeigu Rusijoje būtų nutraukta tikybų persekiojimas. Šv. Tėvas užtaria ne tik katalikus, bet ir stačiatikius.

— Iš Berlyno išvažiavo rusų žymiausias politikas Čičerinas. Spėjama, kad jis grįžta Maskvon.

*

Prancūzų sostinėje Paryžiuje baigiama derybos del atlyginimų už karą. Ligšiol vokiečiai mokėjo ir nežinojo, kiek reiks mokėti. Vokiečių priešininkai norėjo paimti kuodaugiausia, patys vokiečiai, žinoma, norėdavo mokėti kuomažiausia. Čia politikai negalėdavo susitarti. Galų gale pavedė tai nutarti ne politikams, bet bankininkams ir pramoninkams. Taip susidarė eksportų komisija. Ligšiol jos darbai dar nėra baigti. Iš visa ko matosi, kad vokiečiams teks sumokėti apie 50 miliardų aukso markių. Mokėjimas bus išdėstytas daugiau kaip 50 metų.

*

Vokiečių ministerių kabinetas tiek pasikeitė, kad įsileido tris katalikų centro ministrus. Ministerių kabinetas nutarė neįsileisti Vokietijon žinomo bolševiko Trockio, kurį maskviečiai išmetė Turkijon. Gedainės mieste įvyko didelis vokiečių protestas prieš lenkų geležkelių valdybą, kuri Gedainėje buvo pradėjusi organizuoti lenkus darbininkus ir stiprinti lenkiškąjį gaivalą.

*

Italijoje parlamento rinkimus visiškai laimėjo fašistai. Italijos parlamente bus vieni fašistai ir Mussoliniui bus lengva sutartinai su juo dirbti.

*

Austrijoje įvyko pralato Seipelio vyriausybės krizis. Del partijų daugybės ir nesusigiedojimų vyriausybė nelengva sudaryti. Kalbama net apie diktatūrą.

*

Anglijos pirklių kongresas Londone balandžio 11 d. priėmė rezoliuciją, kad naujiems anglų santykiams su Rusija statoma sąlyga, kad rusai išmokėtų visas prieškarines skolas ir laikytųsi padarytų kontraktų.

*

Turkijoje balandžio 11 dieną daug suimta komunistų. Smirnoje ir Konstantinopolyje komunistai norėję daryti sukilimą.

*

Anganistane Amanulai pradėjo jau sektis, bet netikėtai šale jo ir Habibulos atsirado dabar trečias kandidatas į valdovus Nadir-Khanas. Jis jau rado sau šalininkų ir pradėjęs savo akciją.

*

Latvijoje del vokiečių frakcijos opozicijos galįs įvykti ministerių kabineto krizis. Kai kurias žemės bylas latvių vyriausybė norėtų spręsti pati be teismo. O teisingumo ministeris yra vokietis.

Maskva džiaugiasi del Lietuvos pasirašymo.

„Izviestija" rašo, kad Rusijos sovietų viešoji nuomonė su dideliu pasitenkinimu sutiko Lietuvos prisidėjimą prie Maskvos protokolo. SSSR. niekuomet neabejojusi del Lietuvos vyriausybės nusistatymo ir buvo įsitikinusi, kad Lietuvos vyriausybė pilnai palaikys Sovietų siekimus sudaryti palengvinančias Rytų Europoj taikai išlaikyti sąlygas.

Lietuvos žygis turi labai svarbios reikšmės taikai ypač Rytų Europoj. Maskvos protokolas neišsprendė Lietuvos Lenkijos ginčo. Lenkų nusistatymas išspręsti tą ginčą ginklu nepasikeitė. Vis delto Lietuvos ir Lenkijos dalyvavimas protokole prisideda prie santykių įtempimo sušvelnėjimo ir palengvina taikingai tvarkyti lietuvių ir lenkų konfliktą (ginčą).

Toks Lietuvos vyriausybės žingsnis sustiprina tarptautinę Lietuvos padėtį. Lietuvos vyriausybė iš pat pradžių pasisakė prisidėsianti prie protokolo ir nuosaikiai varė tą liniją iki pat galo. SSSR turi su Lietuva nepuolimo sutartį, kurios pasižadėjimai kur kas platesni, negu numatyti protokole ir Kellogo pakte. Tačiau Lietuvos dalyvavimas protokole yra svarbus faktorius Sovietų ir Lietuvos santykiuos. Lietuvos vyriausybės nusistatymas Sovietų pasiūlymo atžvilgiu, jo palaikymas, o taip pat kontaktas, buvęs visą derybų laiką tarp abiejų vyriausybių, palengvina Sovietų ir Lietuvos draugingumo stiprinimą ir tolimesnį plėtimą. „Mes pareiškiame tvirtą įsitikinimą, kad tas draugingumas bus kaip ir pirmiau faktorius, kurs padės stiprinti lietuvių tautos nepriklausomybę ir taiką Rytų Europoj"—taip baigia „Izviestija".

Kaip pasiklosi...

Lenkija, kaip žinome, pasiuntė Latvijai naują atstovą p. Arciševskį. Šis dar būdamas name pasigyrė spaudos atstovams, ką jis darys nuvykęs Latvijon. Dabar latvių laikraščiai tuo p. Arciševskio pareiškimu yra pasipiktinę ir norėtų, kad jis ir visai į Rygą nevažiuotų. Pasak latvių laikraščių p. Arciševskis būk yra pasakęs, kad Latvija esanti nusivylusi del prekybos sutarties su Rusija, kad bendradarbiaus su Lenkija jos ginčo su Lietuva likvidavime (pabaigti), kad latvių lenkų santykiai tuomet gali susilaukti geros ateities.

Į p. Arciševskio žodžius atkreipė domę sovietų spauda ir padarė išvadų, kad jam rūpės sukivirčyti Latviją su artimiausiais kaimynais ir kad tam, girdi, pati Latvijos vyriausybė tur būt pritaria, jeigu tyli ir neatitaiso p. Arciševskio pareiškimo.

Mums iš šalies žiūrint atrodo, kad p. Arciševskiui Ryga ar Varšuva nesudaro skirtumo: jis jaučiasi šeimininkas ir, kaipo atviras žmogus, atvirai tai ir pareiškia. Pykti latviams už tat nėra pagrindo, dar greičiau reikėtų nuoširdžiai padėkoti už pamokinimą: „kaip pasiklosi, taip išsimiegosi".

Atsikėlimo Bažnyčia Kaune.

Lietuvos atsikėlimo paminklui statyti komiteto pirmininkas, kun. F. Kapočius „Rytui" (laikraščiui) yra tarp kita ko štai ką pareiškęs: Bažnyčiai-paminklui miško medžiaga, cementas ir žvyrius užpirkta ir jau atvežta vieton. Gegužės mėn. 15 d. bus kertinio akmens pašventinimas. Šią vasarą bus išmūryti pamatai ir kriptamauzoleumas; kitą vasarą bus vedamos sienos. Paminklo projektui konkurso rezultatai menki. Naujam projektui išdirbti pakviesta keletas specialistų inžinierių. Neužilgo projektas bus pabaigtas. Bažnyčia bus panaši į vieną Čiurlionies paveikslą pasaką. Panašaus architektūros kūrinio nėra buvę. Paminklas alsuos mūsų tautos prisikėlimo dvasia. Vidaus ornamentika bus labai originališka. Projektuojama nepaprasti bažnyčiai vargonai ir sidabro varpas. Bažnyčia stovės aukštam kalne. Aukos tai bažnyčiai plaukia iš visur. Ant bažnyčios viršaus bus didžiulė Kristaus statula, tiesianti ranką į Vilnių ir laiminanti Vilniaus kraštą.

Tautų padėtis ir taika.

Po didžiojo karo daugeliui kraštų švysterėjo linksmesnis rytojus. Nėra čia reikalo kalbėti apie valstybes, kurios laimėjo sunkų karą. Jų padėtis yra geriausia.

Nebloga, gal dar geresnė yra padėtis tų valstybių, kurios po karo atsirado iš ilgo nebuvimo: Lietuva, Lenkija, Lavija, Estija, Suomija, Čekoslovakija. Savaimi suprantama, joms pradžia yra nelengva, bet jos kare tiek laimėjo, kad ir svajoti daugiau negalėjo. Senosios karą laimėjusios, nekariavusios valstybės ir naujai atsiradusios valstybės—tai yra šiuo metu laimės kraštai.

Bet nevisur ir nevisiems toji laimė šviečia. Štai šale anų kraštų pasiliko gyventi karą pralaimėjusios ir gerokai apdraskytos arba net padalytos valstybės: Austrija, Vengrija, Vokietija, Bulgarija, Rusija, Turkija. Čia jau nėra laimės. Laimingiausia gal Vokietija, kad ir po karo liko galinga. Bet ir ji tiek žemių neteko, tiek jai užkrauta mokesčių, taip pakitėjo jos vidaus politiškoji padėtis, kad vokiečių tauta yra dabar nelaimingųjų tautų pusėje. Ką jau kalbėti apie austrus arba vengus? Jų didžiulė valstybė stačiai suskaldyta į dalis labiau, negu seniau buvo suskaldyta Lenkija. Dar nelaimingesnė yra rusų tauta. Jos galinga imperija paskendo revoliucijon, socializman su komunizmu, tiesiog anarchijon, kur visiems pasaulio perėjūnams yra dabar geriau gyventi kaip patiems bent kiek doresniems rusams. Dėjusieji karo metu daugiausia aukų karo lauke, rusai nei skatiko tame kare neužsidirbo—prarado savo didybę, susmulkėjo jų reikalai ir dabar, pralaimėję karą ne tik su vokiečiais, bet ir su lenkais, turi ramiai žiūrėti į baltgudžių ir ukrainiečių padalinimą. Daugiausia šiame kare prarado rusų tauta. Ji bemaž virto barbarų tauta. Išstūmė iš savo krašto visa, ką šimtmečiais buvo iš Europos paremusi, ir atidarė plačiai duris viso pasaulio riaušininkams ir nenuoramoms. Jeigu Austrija padalyta ir labai sumažėjo, tai Rusija nustojo buvusi. Kas toje vietoje pasidarys, šiandien dar sunku pasakyti.

Tarp Europos susitvarkusių valstybių ir Rusijos bedugnės, radosi trys padalytos tautos: lietuviai, baltgudžiai ir ukrainiečiai. Mūsų padėtis yra nevienoda. Geresnėje padėtyje esame mes lietuviai. Mūsų žymesnė dalis gyvena nepriklausomu gyvenimu ir žengia pirmyn visame savo kultūros gyvenime. Tik Vilniaus, Gardino ir Suvalkų dalys atskiros nuo visos tautos kamieno. Tas vargas būtų sunkesnis už buvusį prieš karą Rusijoje, bet lengvina vargą vargti jau esanti N. Lietuva. To prieš karą nebuvo. Šiandien vargą vargstame, bet dvasioje esame stipresni. Mes žinome, kad ir lietuviai gali nepriklausomai gyventi ir lietuviai turi savo valstybę.

Žodžiu tautiškai mes daug stipriau laikomės. Ir mums šviečia viltis, kad ilgai taip nebus. Galime susilaukti linksmesnio rytojaus. Popiežiai daugiau 50 metų laukė ir susilaukė, kad Italijos vyriausybė pripažino jų teises ir susitaikė. Jus labiau mes galime laukti.

Skaitlingesni už mus yra baltgudžiai ir juo labiau ukrainiečiai. Bet jie neturi nė vieno žemės sklypelio, kur jie galėtų jaustis nepriklausomi. Galicijoje, Voluinėje, Palesėje ir Naugardėlio krašte jie priklauso nuo lenkų, Minske, Vitebske, Mogileve ir plačioje Ukrainoje iki Kaukazo sienų jie priklauso nuo Maskvos komunistų. Baltgudžių yra apie 8 milionai ir ukrainiečių virš 30 milionų—jie neturi nepriklausomybės. Priklausydami nuo rusų-komunistų jie verčiami yra gyventi komunistiškai. Kur priklauso nuo lenkų, ten dažniausia turi mokytis lenkiškai ir derintis prie lenkų.

Iš to matome, kad toli nevienoda yra Europos tautų padėtis. Vadinamąją Tautų Lygą sudaro laimingesnės tautos, tai jos yra susirūpinusios palaikyti susidariusią padėtį ir daug kalba apie taiką. Daugiau kalba apie taiką tos valstybės, kurios daugiausia turi kariuomenės ir daugiau deda pastangų karo ruošai.

Nuo karo nukentėjusios valstybės visi dažniau kelia balsą prieš tokias taikos šalininkes ir joms nurodinėja, kad smaugia pas save kitas tautas. Yra aišku, kad tikros taikos negali būti, kol galingesnės tautos nori nustelbti silpnesnes. Prie pirmos progos silpnesnės tautos visada gali duoti progos naujiems karams. Be visuotino teisingumo negali būti tikros taikos.

—p.—

Vatikano knygynas.

Laikraščiuose, o ir gyvoje kalboje gana dažnai tenka išgirsti šio straipsnio antgalvėje padėtąjį pavadinimą. Manau ne pro šalį bus padavus čia kiek žinių apie tą popiežiaus knygyną.

Roma arba Rymo miestas yra, kaip žinome, išsistatęs tarp septynių kalnų. Vienas jų vadinasi Vatikanas. Šaly to kalno pastatyti dideliausi rūmai, kuriuose gyvena popiežius ir kaikurie aukštesnieji jo valdininkai, ten taip pad laikomos ir įvairios įstaigos, Bažnyčios valdymui reikalingos. Mūsų laikais, kada sakoma „Vatikanas", tai kiekvienas paprastai supranta, kad čia kalbama apie popiežiaus valdžią ir visokias įstaigas, kurias popiežius vartoja Bažnyčiai valdyti. Minėtuose rūmuose yra ir popiežiaus knygynas, kuris lotyniškai vadinasi Apostolica Bibliotheca Vaticana.

Tas knygynas yra labai senas. Jis siekia pirmųjų Bažnyčios gyvenimo amžių. Popiežiai laikė visokių savo parėdymų nuorašus, kurie ilgainiui išaugo į labai didelį skaičių. Be to, prie to skaičiaus prisidėjo dideli įvairiausių, ar tai ranka rašytų, ar spausdintų, knygų rinkiniai.

Ir iš tikrųjų, šaly didelio spausdintų knygų skaičiaus, randame šiandieną tenai didelę daugybę begalinės vertės rankraščių, liečiančių kaip vidujinį Bažnyčios gyvenimą, taip ir jos santykius su įvairiomis valstybėmis. Spausdintųjų knygų atžvilgiu tas knygynas nėra taip didelis, nes turi tik apie 350.000 egzempliorių, o ir rankraščių kiekybės žvilgsniu jis užima vos ketvirtą vietą pasaulyje, nes turi tiktai 53,182 rankraščius, tuo tarpu kad Leningrado (Petrapilio) knygyne skaitoma 231,746, Paryžiaus 125,000, Londono 68,400 įvairių rankraščių. Užtat lotyniškų rankraščių atžvilgiu, kurie aukščiau minėtų sričių tyrinėjimui ypač yra svarbūs, tas knygynas užima pirmą vietą pasaulyje, nes jis turi 43,760 rankraščių, tuo tarpu garsusis Muencheno (Vokietijoj) knygynas jų turi 28,118, Paryžiaus 23,000 rankraščių. Graikų kalboje Vatikano knygyne yra skaitoma įvairių rankraščių 4,643, o kitose įvairiose Rytų kalbose 4,788 ir vadinamųjų inkunabulų, arba pirmykščių spausdinių (paeinančių iš Jono Gutenbergo spaudos išradėjo, gyvenusio 1397—1468 m., laikų) — 6000.

Ne pro šalį bus priminus, kad tarp brangiausiųjų Vatikano knygyno dalykų yra skaitomas Šventasis Raštas senojo ir naujojo įstatymo, graikiškoje kalboje perrašytas, vadinamas Codex Vatikanus B (Vatikaniška Knyga B), Terencijaus poeto raštai, ketvirtame amžiuje perrašyti, Cicerono raštai tame pačiame amžiuje perrašyti, Virgiliaus veikalai, penktame amžiuje perrašytieji.

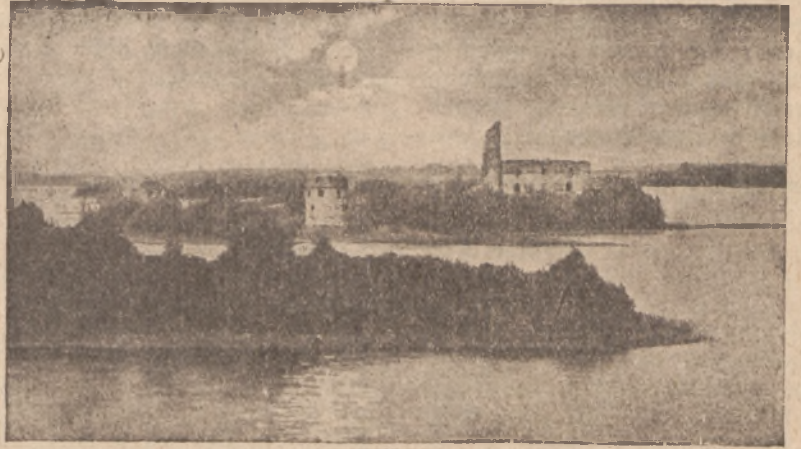
Ilgus metus tas knygynas buvo laikomas kaip ir uždarytas, pašaliniams žmonėms neprieinamas. Ypatingą popiežiaus leidimą naudotis tuo knygynu retkarčiais gaudavo žymesnieji mokslo vyrai, kaip tai von Bethmann, Laemmer, Jansen ir k. Tame knygyne radęs yra ir liečiančius Lietuvos bei Lenkijos bažnytinę praeitį dokumentus mokslininkas Augustinas Theiner, kurs 1860 — 1864 metais atspausdino juos didelėje knygoje, „Vetera monumenta Poloniae et Lithuaniae gentiumque finitimarum historiam illustrantia" (Senobinį Lenkijos ir Lietuvos bei kaimynių tautų istoriją nušviečiantieji paminklai). Popiežius Leonas XIII sutvarkęs tą knynygą, kad galima būtų lengvai juomi naudotis, atidarė jį ir leido viso pasaulio mokslininkams naudotis iš tenai mokslui reikalingomis žiniomis.

Mokslo vyrai tyrinėja tenai daugiausia visokius rankraščius, ieškodami savo mokslo darbams reikalingų žinių. Be to, naudojasi tenai spausdintomis senovės knygomis, kurių niekur kitur rasti negalima.

Didžiulių ir gražių salių, kurios visiems lankytojams yra prieinamos, sienos papuoštos brangiais, nepaprastai gražiais paveikslais, vaizduojančiais žilos senovės gyvenimo ar tai tikrus nuotykius ar tai padavimus klasiškoje literatūroje aprašytus, kaip tai Odisejoje. Tu salių pašaliais yra, tartum gulščios, ant kokio metro aukščio kojų pakeltose spintose, po stiklu, kitaip sakant, vitrinose, matomos spalvotomis raidėmis senovėje spausdintos gerai užsilaikiusios knygos ir visokie brangūs iš nuogių (metalo) ir kitos medžiagos dalykai — visa tai yra dovanos, kurias popiežiai yra gavę iš karalių ar kitų svietiškųjų pasaulio valdovų.

Valdo tą knygyną paprastai vienas iš mokyčiausių kunigų, kuris vadinasi apaštališkojo Vatikano knygyno prefektu; juo yra buvęs, kaip žinome, dabartinis popiežius Pius XI, kuris pirma vadinosi Achilles Ratti. Vienas iš kardinolų yra paprastai popiežiaus paskirtas knygyno globėju.

V. T.

Didžiųjų Lietuvos kunigaikščių rūmų griūvėsiai Trakuose.

„Kur dainos skamba, ten drąsiai užeik!"

(Sodžiaus vaizdelis).

Solomiankos sodžius gana didelis, netoli Melegėnų, stovi gražioje lygumoje. Namai abelnai imant gražūs, viduje švarūs, poperiais išdabinti, su grindimis, lentoms ar sienojais pertverti—atšlaimai švarūs, gatvė nužvyruota. Prie kiekvienų namų beveik žolynų darželis.

Prieš karą turėta daugiau žemės, gyventa turtingiau, nes iš kiekvienų namų beveik vienas, ar du šeimynos nariai gyveno Rusijos miestuose. Atėjo karas, ir sardė ne tik sodžiuje likusius, bet ir miesto gyventojus. Vieni liko karan paimti, kiti darbo netekę sugrįžo tėvynėn. Šeimynos pasididino, prablogėjo ir gyvenimo sąlygos.

Vokiečiams atėjus ir ilgesniam laikui jiems apsigyvenus, Salomianka pavirsta geroku provincijos miesteliu. Vokiečiams patiko sodžius ir jo lygumos. No Vidžių ir Švenčionėlių buvo pravestas siauras geležinkelis ir padaryta Salomiankoje stotis.— Ko čia ne būta! Nuo Salomiankos beveik iki Melegėnų (1 kilometr.) buvo pristatyta barakų: amunicijos, avijacijos sandėliai, krautuvės, skalbyklos, virtuvės; diena, dienon rūko kaminai, kaip kokiame fabrikų miestelyje. Apsukresniems gyventojams gyvenosi gerai. Turėjo duonos, cigarų ir degtinės.

Rūkė, gėrė net maži. Todel pamažėl kaip tėvai, taip ir jaunimas priprato girtuokliauti. Pagaliau vokiečiai apleidžia Solomianką: dingsta laikina kai kurių gerovė, išnyksta barakai, lieka sodžius kaip buvo buvęs. Bet įsivyravęs blogas girtuokliavimo paprotys turėjo savo pasekų: kaip senesnieji, taip ir jaunesnieji dažnai žiūrėjo stiklelio dugnelin. Žmonos, motynos, sesutės aimanavo.

Pakildavo barniai, o kas blogiausia—muštynės. Berniukai neidavo vakaruškosna ir net bažnyčion be peilio, be švino buožės. Retos kokinės, ypač vestuvės, apseidavo be muštynių; kartais bažnyčioje pamaldos, miestelyje gi skaldymas buožėmis galvų. Solamiankiečiai ir kitų sodžių mušeikos nustojo gero vardo ne tik savo, bet ir gretimose, kaimyninėse parapijose. Kitų sodžių jaunimas jų vengdavo, saugodavos. Laikraščių niekas neskaitė ir niekam švetimo darbas nerūpėjo. Buvo tai liūdnas sodžiaus padėjimas.

Ar tokia padėtis sodžiuje ir po šiai dienai pasiliko? Ne! Dabar Solomiankos gyventojai pasikeitė, persimainė. Suvis kiti jau žmonės ir nebe tas senobinis jaunimas.

Berniukai surimtėjo, nebegirtuokliauja, nesimuša; jaunimas skaito knygas, laikraščius. Yra Šv. Kazimiero skyrius, yra knygynėlis, ir kaip gražiai jaunimas šiandieną dainuoja!

Nė vienam apylinkės sodžiuje taip gražiai nedainuojama, kaip Salomiankoje.

Kokių jie dainelių nežino, kokių giesmelių nepridainuoja!

Apdainuoja jie visus sodiečio skausmus ir linksmybes, visus vargus ir pergyvenimus. Čia jų apdainuojama ir vargšas artojėlis, dienos darbe ir rupesčiuose paskendęs; ir motutė sengalvėlė sūnelio grįštant belaukianti; ir sesutė rūteles darželyje laistanti, vainikėlį pinanti, ir iš karo bernelio grįžtant laukianti; ir bernelis mylimasis, svetimon šalin keliaująs, ten gyvybę guldąs, ar berą žirgelį balnojąs; ir pilkoji gegutė vargelius rokuojanti; ir mergelė—našlaitėlė ant močiutės kapo raudanti; ir varguolė — matutė lopšy kūdikėlį liūliuojanti; ir net mažo piemenėlio vargeliai išskaitliuojami. Kai užtrauks dainelę linksmutę, kupiną vilties, pasiryžimo, tai vėl liūdną, liūdną našlaitės likimą, ar bočių — galiūnų kovas su priešais,—gražu ir malonu klausytis! Malonūs, sutartini balsai skleidžiasi aidu aplink ir virpina širdį, glamonėja lietuvio sielą.

Vasarą susispietę dvi, trys mergaitės ir grįžtant nuo darbo dainuoja, net laukai žvanga; arba šventadieniais susirenka kur nors daržeIin, ir dainuoja iki pusiaunakties ir klausosi visas sodžius: seni ir jauni, klausosi praeiviai, ir atsiklausyti negali.

Ir kas pagirtina, kad tarpe jaunimo

Pavasarinis Popiežiaus Konsistorius.

Popiežiaus konsistorius, kurs žada būti gegužės mėn. 23 d., dabar jau užsienio spaudos dažnai minimas. Bus tai pirmas konsistorius po Laterano sutarties tarp Vatikano ir Italijos Romos klausimu. Šv. Tėvas ketina iškilmingai pareikšti savo pasitenkinimą del Laterano sutarties. Spėjama, kad kardinolų kolegija, kurioje dabar stinga 12 kardinolų, bus papildyta. Dabar jau yra minimi Dublino, Valencijos, Buenos Aireso, vienas prancūzas ir vienas iš Amerikos Jungtinių Valstybių arkivyskupai kaipo kandidatai į kardinolus. Be to Italijos arkivyskupai iš Palermos, Genujos ir iš Romos Marchetti Selvaggiani ir Rashi jeis į kardinolų kolegiją. Tame konsistoriuj būsiąs paskelbtas Visuotinas Bažnyčios Susirinkimas bendriems po Didžiojo karo katalikų reikalams aptarti.

Socialis klausimas.

(*Liberalų ir socialistų mokyklos*).

Katalikų Bažnyčia niekuomet nebuvo išleidusi iš galvos darbo žmonių, visuomet rūpestingai juos globojo ir teikė jiems galimos paramos ir pagalbos. Nuo pat krikščionybės pradžios, kai tik Bažnyčia susikūrė, sutvarkė labdarybę, skirdama tam tikrus žmones, kurie aprūpindavo beturčius. Jos globoj išaugo ligoninės, prieglaudos ir kitos labdarybės įstaigos, kuriomis dabar didžiuojasi civilizuotasis pasaulis. Viduramžiai, Bažnyčios globojami, buvo sutvarkę darbininkus cechų sistema, kur kiekvieno darbininko reikalai buvo aprūpinami. Aukščiausio gi rūpestingumo ir globojimo laipsnio Bažnyčia pasiekė devynioliktame amžiuje, kai socialinis klausimas tapo labai opus ir visuomenės tvarkai pavojingas. Reikia atsiminti, kad Prancūzų revoliucija padarė didelį perversmą socialiniame gyvenime. Dar prieš prancūzų revoliuciją taip vadinamas ekonominis *liberalizmas*, kuris labiausiai prisidėjo prie cechų panaikinimo, skelbė, kad joks žmogus negali būti varžomas *uždarbiaujant;* vadinasi, prekyboj, pramonėj žmogus yra visiškai laisvas ir jam viskas leista, kad tik daugiau galėtų uždirbti — tada, girdi, ir valstybei bus geriau. Tačiau buvo užmiršta, jog valstybė ir visuomenė tai ne palaidų žmonių masė, bet organizmas, kuriame kiekvienas žmogus turi atsižvelgti į kitą ir negalima kits kitą išnaudoti. Dekalogas (Dievo įsakymas) liberalistų visai buvo pamirštas, nežiūrėta taip pat teisingumo ir artimo meilės. Panaikinus cechus Prancūzijoj atsirado daug bedarbių; tuo pasinaudojo liberalistai ir samdė darbininkus į savo fabrikus visai pigiai; nenuostabu, kad tokie nesąžiningi fabrikų savininkai susikrovė didelius turtus ir virto kapitalistais. Prancūzų revoliucija kapitalistams padėjo praturtėti ir dar atsirado naujų, kurie galėjo bendrame sąmišy pasipelnyti.

Po revoliucijos prasideda dar didesnis darbininkų išnaudojimas. Juo daugiau darbininkai norėdavo gauti darbo, juo mažesnį atlyginimą siūlydavo jiems fabrikų savininkai ir versdavo darbininkus dirbti naktį ir siųsti į darbą savo pačias ir vaikus net šventadieniais. Darbininkai dėliai didelio nuovargio, arba ligos būdavo prašalinami nuo darbo be jokio atlyginimo ir aprūpinimo ateičiai. Kai darbininkai del tokio žiauraus elgesio skųsdavosi, fabrikantai, žmonės daugiausia praradę tikėjimą, teisindavosi tuo, kad kiekvienas žmogus stengiasi įsikurti pasaulyje taip, kad smagiausiai galėtų gyventi.

Netikintieji liberalai stengėsi savo netikėjimą įskiepyti darbininkams, pašiepdami jų tikybines praktikas: išpažintį, pasninkus, sekmadienių šventimą ir t. t. Tokiu savo pasielgimu fabrikų savininkai stiprindavo bedievybę miniose.

Susilaukė tokių vaisių, apie kuriuos ir svajoti negalėjo. Darbininkas, fabrikantų išnaudojamas, verčiamas dirbti po aštuoniolika ir net dvidešimts valandų per parą ir be to praradęs tikėjimą, pasiryžo prievarta iškovoti sau gerovę, kad galėtų smagiau gyventi, kaip iki šioi darė kapitalistai. Pradėta tad skelbti, kad darbininkai viskas leista, su turtuoliu reikia pasidalyti jo gerybe, panaikinti privatinė nuosavybė ir smaugti kapitalistus.

Tokiu būdu liberalizmas, skelbdamas kiekvieno žmogaus niekuo nevaržomą laisvę uždarbiauti, neatsižvelgiant į etiką (dorovę), pagimdė kitą kraštutinumą — *socializmą*. Socializmas, kaip tik neigė atskiro žmogaus reikšmę, visa pavesdamas tvarkyti visuomenei, kurios rankose turi būti visi žmonių turtai, kad nebūtų privatinės nuosavybės, kad valstybėje reikšmę turėtų tiktai darbininkai. Tokį mokslą pradžioj XIX amž. skelbė St. Simon, Fourier, Owenas ir kiti. Tai yra senesnieji socialistai, bet daug svarbesni yra vėlesnieji, kaip Lassalle, Marx, Engels, Bebel, Kautsky ir daug kitų. Šitie yra dabartiniojo socializmo įkūrėjai ir mokytojai. Žymesnieji jų buvo žydai, arba iš žydų tėvų, kaip Marksas. Šitas pastara-

nėra nesusipratimų, „panaberijos“, nėra to, kas dainelės dainuojama: „tu bagotas, o aš biedna“; visi gražiai vienybėje gyvena, kartu linksminasi, kartu dainuoja ir kartu visi vargelius vargsta.

Jaunime brangusis! nesiliauk dainavęs. Dainelė tai tautos sargas ir tautos gaivintoja. Tegul gražios, malonios dainelės paskatina ir kelia iš miego ir kitų sodžių jaunimą.

Kazys Virpa.

Sveikatos kampelis.

Škarlatina.

Škarlatina yra viena pavojingiausių vaikų ligų, nes škarlatinos epidemijos pasitaiko tankiau, negu kitų ligų epidemijos, ir jos paprastai labai sparčiai plinta. Europoje ši liga pasirodė 16 amžiuje. Šiandien ji paplitusi, galima sakyti, visame pasauly. Ačiū šios ligos ypatingam gyvumui ir ir limpamumui ji yra labai lengvai pernešama iš vietos į vietą, kuo ir aiškinamas šios epidemijos siautimas dideliuose plotuose. Dideliuose miestuose škarlatina paprastai beveik nepranyksta, o tik sumažėja iki pavienių atsitikimų, kad paskui vėl prie progos iškilti kaipo epidemijai. Nuolatinė jos buveinė ten, kur krūvoje daug vaikų, kaip antai prieglaudose, institutuose ir t. t., o taipogi ankštuose ir nešvariuose butuose. Iš bendro vaikų mirimo skaičiaus žymus nuošimtis tenka škarlatinai. Škarlatinos epidemija skaitoma švelni, jei miršta nuo jos 10% susirgusiųjų. Aštresniose epidemijose mirtingumas pasiekia net 40%.

Škarlatina paprastai apsireiškia ūmai, iš netyčių. Vaikas, prieš keletą valandų beveik visai sveikas, sukarščiuoja, kartais išsivemia, nukrečia šaltis—ir jau žiūrėk vaikas patale. Vaikas skundžiasi bloga savyjauta, gerklės skaudėjimu. Karštis greit kyla, ligonis kaip ugnyj dega. *Ant rytojaus ligonį jau išberia.* Išbėrimas škarlatinoje vyksta greičiau, negu kitose panašiose ligose (tymai — pradeda berti apie 4 dieną, difteritas — be išbėrimo). Pirmiausia pasirodo *kaklo ir krūtinės išbėrimas,* paskui liemens, rankų, kojų. Mažiausia išbėrimas paliečia veidą, kaktoje ir prie burnos beveik niekuomet jo nebūna. Skruostai gali būt labai raudoni, bet ne tiek nuo išbėrimo, kiek nuo karščio. Škarlatinoje beria plačiais raudonumais, net smulkiais lyg aguonų grūdų prisėtais. Laike išbėrimo škarlatina įgauna tipingo pavydalo. Karštis pakyla aukštai, apetitas suvis prapuola. Ypač liežuvis atrodo savotiškai: *tamsiai raudonas, švelnus, sausas* arba dalinai pridengtas baltu gleiviniu skystimu. Lūpos sausos, Gerklės sopulys didėja (gomurio uždegimas, ypač migdolų). Pulsas—labai tankus. *Kosulio paprastai visai nėra,* arba jau labai mažas. Ligonis kvėpuoja greičiau ir, del karščio, gal sunkiau.

Per 3—5 dienas, kartais ir daugiau, vaikas kaip ugnyj dega, išbėrimas atrodo lyg visas kūnas būtų raudonai nudažytas. Bet štai karštis mažėja, išbėrimas nyksta, ligonis jaučiasi — sveiksta. Į kokį pusantro mėnesio ligonis gali visai pasveikti. Taip dažniausia esti, bet ne visuomet.

Esti nuotykių, kad ligonis škarlatina perserga vaikščiodamas. Šiuo atveju apsireiškia ji tik lengvu karščiu, gerklės sopėjimu. Bet yra ir labai sunkių škarlatinos rūšių, kurios trumpu palyginamai laiku nuvaro žmogų į kapus. Blogiausia — škarlatinoje neretai esti įvairios komplikacijos. Ir taip, kartais ir vidutinei nesunkiausiai skarlatinai esant, kaipo jos pasekmė ar priedas, gali prisimesti vad. *škarlatinos difteritas.* Iš burnos tada negardžiai atsiduoda, o giliai gomury liežuvėlis ir migdolai aptraukti tamsiai gelsvomis dėmėmis. Pažandės ir kaklo liaukos patinsta.

Kai kada uždegimas persimeta į ausį. Dažnai nuo to ausies bubninė plėvelė prakiūra ir jau *tekėjimae iš ausies* pasilieka ilgam, pagijus gi žmogus pasilieka ant tos ausies apykurtis. Jei tokiu būdu pasigadina abi ausi 2—3 metų vaikui, jis gali likti ir kurčias ir nebylys, kadangi negirdėdamas neišmoksta kalbos.

Kaipo skarlatinos priedas gali būti ir *inkstų uždegimas,* Ligonis po kelioliktos dienų buvo jau beveik besveikstąs, bet pastebi, kad veidas jo lyg papurtęs, akių vokai lyg apgriuvę. Paskui išpurtimas didėja, kojos, pilvas brinksta, skauda galvą, mažėja apetitas, kartais ligonis vemia, tampo jį, mažėja šlapumo kiekis, jis esti drumstesnis, kartais su kraujais.*Kaip reikiant negydoma ši liga užsibaigia mirtimi.

Yra dar ir daugiau nuotykių prie škarlatinos, bet jie rečiau pasitaiko.

Serga škarlatina dažniausia vaikai nuo 1 iki 7 metų amžiaus. Po 10 metų retai. Suaugę—išimtinai. *Sergama japaprastai tik vieną kartą gyvenime.* Yra tai *sunki ir užkrečiama liga.* Užsikrečiame netik bendraudami su ligonimi, bet kurį laiką škarlatinos sėklelės gyvos ir užkrečiamos esti ant tų daiktų, kurie buvo prie ligonio, ar žmonių, turinčių susinešimą su ligonimi. Pirmoje vietoje — vaikų žaisleliai, indai, toliau ligonio patalinė ir bendrai daiktai jo kambaryje. Dažnai vaikai užsikrečia mokykloje, šermenyse, ligonius belankant. Užsikrečiama daugiausia per burną, nosį. Vaikams reikia griežtai drausti kišti pirštus ar įvairius daiktus burnon, krapštyti nosį.

Kadangi škarlatina limpama liga, tai pirmon galvon ligonis reikia atskirti nuo sveikųjų. Reikia būtinai kreiptis prie gydytojo, kad šis *paskiepytų,* ir bendrai duotų patarimų. Skiepijimas nuo škarlatinos šiandien yra plačiai ir su pasisekimu yartojamas. Susirgusį škarlatina vaiką reikia ne vėliau kaip trimis pirmomis ligos dienomis paskiepyti. *Paskiepijus paprastai karštis kitą dieną krinta, ligonis ima greit taisytis.* Tik reikia laiku skiepyti.

Nors ir lengvai sergant ligonis reikia išlaikyti šiltame patale apie 20 su viršum dienų ir neduoti mėsinių ir bendrai aštrių valgių (kopūstų, barščių, silkių, pipirų ir t.t.) Valgis turi būti tik *pieniškas.* Švariai ligonis užlaikyti.

Ligoniui pasveikus ar mirus, jo kambaryje šiandien paprastai daroma *dezinfekcija formalino garais.* To neturint kambarys gerai išvėdinti, grindys, sienos, lubos ir baldai išplauti karštu vandeniu su karbolium ar sublimatu. Nereikalingi daiktai ir visoki menkniekiai (šiaudai, sienų apmušalai, žaislai) sudeginti.

P. K—vičius.

Trumpos žinios.

— SSSR užsienių komisorius Litvinovas jau išvyko Ženevon nusiginklavimo komisijoje dalyvauti. Važiuodamas pro Varšuvą jis pareiškęs laikraštininkams, kad apie visuotinį nusiginklavimą bus galima rimtai kalbėti tik 1933 m.

— Iš Nankino (Kinija) pranešama, kad Čang-Kai-Šekas pareiškęs noro išstoti iš vyriausybės, nes negalįs ištesėti duotų pasižadėjimų. Komintangas (nacionalistų partija) gi prašo jo pasilikti. Čang-Kai-Šekas tuomet pareikalavo diktatoriškos valdžios.

— Buvęs Amerikos prezidentas Kulidžas gavo vietą vienoje draudimo bendrovėje.

— Buvęs Amerikos užsienių ministeris Kelogas paskirtas Paryžiun pasiuntiniu.

— Bulgarijos karalius važinėjo Italijon ieškodamas žmonos. Dabar ateina žinia, kad jo sutuoktuvės su italų karalaite neįvyks, nes atsirado nenumatytų kliūčių.

— Italija dar šią vasarą žada pasiųsti naują ekspediciją į šiaurės ašigalį ieškoti Nobiles ekspedicijos likučių. Tai ekspedicijai vadovaus Albertini.

— Meksikoje kėsintasi nužudyti buvęs prezidentas Kales; jis dabar malšina sukilimą. Kaltininku stropiai ieškoma.

— Tolimoje Gruzijoje sukilimas; sukilėliai rengiasi pulti bolševikus; šie nori pradėti su jais derybas.

— Gegužės 1 d.—darbininkų šventė, ir jie ruošia eisenas. Šiemet Berlyno policija tokias eisenas yra uždraudusi.

— Rumunija nesenai šventė 10 metines susivienijimo sukaktuves. Per pamaldas vienon žydų sinagogon, kur buvo prisirinkę nemaža aukštų valdžios atstovų, įsiveržė plėšikai ir pareikalavo pinigų. Visi buvo apiplėšti. Tik vėliau plėšikai grąžino rabinui 22 dolerius.

— Rumunijoje dabar valdo „pažangieji“, taigi laikraščiuose tik ir skaitai apie visokius komunistų skundus. Dabar pranešama, kad ir „pažangieji“ paskelbę aštrią kovą komunistams.

— Kinuose vėl prasidėjo naminis karas tarp atskirų generolų.

— Vokiečiai nesutinka priimti nustatytų reparacijos komisijos sąlygų. Jie tvirtina, kad Vokietija neišgalės išmokėti tarp didelių mokesčių.

Įvairenybės.

Popiežiaus automobilis.

Italų automobilių firma „Fiat“ baigė statyti popiežiaus automobilį, kurs jau yra Romoje. Yra tai didelis automobilis, kurį popiežius vartos savo kelionėms. Jis turi keturias sėdines užpakaly ir dvi prieky šoferiui ir jo padejėjui. Popiežiaus fotelis yra užpakaly, kitos trys sėdynės taip įrengtos, kad niekas nesėdėtų į popiežių nugara. Automobilių puošia popiežiaus ženklai, viduj šv. Kristupo aukso medalius. Manoma, kad birželio m. 24 d. pirmą kartą tuo automobiliu popiežius važiuos į Laterano bažnyčią Romoje.

Amerikos pinigai kitur.

„Daily Herald“ praneša, kad Amerikos Jungtinių Valstybių kapitalistai į įvairias užsienių bendroves ir prekybos įstaigas yra įdėję 3.120.000.000 svarų sterlingų t. y. virš 15 miliardų dolerių. Europoj amerikiečiai turi įdėję959.600.000 svarų sterlingų, Kanadoj —824.000.000 svarų sterlingų, Centralinėj Amerikoj — 590.000.000 svarų sterlingų, Pietinėj Amerikoj-502.600.000, Australijoj 168.00.0000 ir kitur 75.000.000 svarų sterlingų. Tuo būdu Amerikos Jungtinės Valstybės, duodamos visur savo pinigus, mėgina kontroliuoti visą pasaulį.

Ką gali pinigai.

Šiais laikais pinigai, galima pasakyti, visagale jėga. Kas jų turi pakankamai, prieš tą visos kitos jėgos nusilenkia.

Žinomas Amerikos turtuolis Rokfeleris įsitaisė gražius rūmus netoli Nju Jorko prie Hudsono upės. Netoli buvo kaimas. Turtuolis ne kartą skundėsi, kad šis kaimas gadina gražą reginį ir trukdo jam gėrėtis tuo reginiu iš savo rūmų. Kam čia ilgai sielotis tam, kas gali savo kaprizus patenkinti: kaimas juk galima pašalinti. Sumanyta—padaryta. Rokfeleris pasiuntė savo agentus į kaimą ir šie už 700 tūkstančių dolerių nupirko jį; palieka tik visas trobas nugriauti, ir turtuolis gali dabar gėrėtis... gražiais reginiais.

šis savo veikale „Kapitalas“ (das Kapital) moksliškai išdėstė socializmo teoriją. Šitąjį Markso veikalą socialistai laiko lyg savo evangelija.

Socializmas pagal Marksą mokina, kad viskas yra tik medžiaga ir jos jėgos; tokiu būdu negali būti nei kalbos apie sielos nemirtingumą ir apie Dievą; yra tiktai gamta ir žmogus; tikėjimo tiesos, dorovės dėsniai, moterybė yra tiktai ekonominių santykių padariniai, geriau sakant tikybos pamatas anot jų yra kapitalizmas. Pasikeitus arba dingus kapitalui dings ir dabartinis tikėjimas ir dorovė. Visokia pažanga einanti ne ramybės keliu, tik per kovą. Kadangi netvarkos priežastimi anot jų yra kapitalizmas, socializmas kapitalui skelbia griežtą kovą neatsižvelgiant į priemones. Socializmas tiki, kad įvyksianti visuotina revoliucija, proletarai paimsią valdžią į savo rankas, sunaikinsią kapitalizmą, įvesią socializmą ir tada žemėje įsiviešpatausiąs rojus. Tame rojuje nebūsią privatinės nuosavybės, visi lygiai dirbsią, tėvams nereikėsią rūpintis vaikais, moterybė busianti laisva t. y. pagyvenę kokį laiką galėsią persiskirti, visi žmonės dirbsią ne sau, bet socialistinei visuomenei.

Tai yra bendri bruožai, kuriais norima sudaryti socialistinė visuomenės tvarka.

Kai del nuosavybės, tai socialistai nevienodai ją supranta. Vieni pripažįsta nuosavybe tik suvartojamųjų dalykų (drabužis, valgis ir t.t.) o gamybos priemonės (fabrikai, mašinos, žemė ir t. t.) turi būti bendros. Kiti tvirtina, kad viskas turi būti bendra (komunizmas). Socialistų šulas Engelsas, paklaustas, kaip ketina tvarkyti socialistinę visuomenę, turinti galvoje žmonių įvairumą, atsakė: „Apie tai nekalbėsime dabar; išardykime pirma visą šių dienų pasaulio tvarką, o paskui jau pagalvosime apie tai, kaip visa reiks tvarkyti.“

Žinoma, ardyti dalykas lengvesnis, bet ar būtų iš to žmonijai daug naudos, nereikia abejoti, nes klaidingas socialistų mokslas geroms reformoms pamatu.

Juk visiems suprantama, kad yra no vien materija, kaip tvirtina socializmas, bet yra dvasia; idejos, mintys ne medžiagos padaras, bet dvasios; pažanga randas ne vien iš luomų kovos; revoliucija yra be galo visuomenei skaudi ir ilgus metus visuomenė po tokio smūgio turi gydyti žaizdas.

Kalbant apie socialistų visuomenės tvarkos įvedimą, reikia pasakyti: a) kad privatinės nuosavybės geruoju nepanaikins, b) visi žmonės niekuomet nebus lygūs ir laisvi net socialistų valstybėje, nes ir pas juos bus pareigų kurių niekas laisvai nenorės eiti ir c) pagalios bus žmonių, kaip dabar taip ir ateityje, nevienodų gabumų ir išsilavinimo.

Kai del tikybos ir dorovės, tai socialistų labai ir labai suklysta, nes tikėjimas, dorovė moterybė stovi ne ant kapitalizmo, bet ant Kristaus mokslo, kurs amžių bėgyje daug matė visokių „izmų“, kurie vienok negalėjo Kristaus mokslo ne tik išgriauti, bet ir susilpninti. Socialistai mėgsta girtis, kad jie esą nepriešingi tikėjimui, nes tikėjimas anot jų esąs privatinis kiekvieno žmogaus dalykas.

Tiesa, Vakarų Europoj socialistai stengiasi susigyventi su krikščionybe, bet su kokia? Tiktai su protestantizmu. Tuotarpu Katalikų Bažnyčią jie visuomet ir visur skaito savo didžiausiu priešu ir visomis priemonėmis kovoja su ja. Nenuostabu; kai visos protestantų tikybinės sektos remiasi pasauline valtybės valdžia ir visiškai nuo jos priklauso, katalikybė ir katalikų kunigija yra nepriklausomos, aukštesnės, nes semia savo jėgas ir remiasi vien tiktai šv. Petro uola. —Toks ryšys su popiežium yra nepageidaujamas socialistams, ir jie, kaip tik gali, nori tajį ryšį nutraukti tai remdami tautines bažnyčias, tai šmeiždami visokiais būdais dvasiškiją, tai atvirai persekiodami Bažnyčią. Taip dabar daroma Bolševikijoj ir Meksike. Baigdamas pridursiu žodžius, kuriuos buvo parašęs 1905 m., „Sozialische Monatshefte“ socialistas daktaras Erdmanas: „Turime viską padaryti Bažnyčios jėgai sulaužyti: *geras katalikas negali būti socialistu*“.

Y.

ŪKIO SKYRIUS

Avižos.

Avižos pas mus po rugių užima pirmąją vietą, nes jų ūkininkai paprastai daugiau sėja, negu kurių kitų javų. Todel yra labai svarbu, kad jos gerai nusiduotų. Reikia pastebėti kad avižų kaina kai kada būna didesnė už miežių kainą, todel į jas reikia daugiau atkreipti domės. Gerai užaugusios, avižos duoda ne tik daug šiaudų, bet ir grūdų, kurie yra svarbiausias gyvuliams pašaras.

Avižos yra nelepūs augalai, tiek klimato atžvilgiu, kaip lygiai ir dirvos. Jos turi gana stiprias ir ilgas šaknis, todel sugeba paimti sau maisto net iš sunkiai tirpstamų druskų. Užtad avižoms paskiria pačias blogiausias vietas, nes jos užauga ir blogesnėse dirvose, kur kiti augalai nenori augti. Apskritai, avižos gali augti beveik visokiose žemėse. Jos tinka sėti į drėgnas dirvas, kur kiti javai nenori augti.

Miškų ar senų pievų plėšiniuose, taip pat šviežiai išartose ganyklose, avižos geriau dera, negu kiti javai. Be to, avižos gali neblogai užaugti ir lengvose smėlinėse dirvose, jei tik jos užtenkamai turi drėgmės.

Kaip jau sakiau, avižoms pas mus paprastai skiria pačias blogiausias ir blogiausiai įdirbtas vietas. Bet tai nereiškia, kak avižos kaip tik tokias žemes labiausia mėgtų. Atvirkščiai, avižos labiau būna dėkingos už gerą žemės įdirbimą ir įtręšimą, negu kiti augalai ir gausiai už tai apmoka geru derliumi.

Kas del vietos avižoms, tai joms pas mus dažniausia skiriama vaismainyje (sėjamainoje) paskutinė vieta, tai yra toliausia nuo gyvulių mėšlo. Gana dažnai avižas sėja į dobilienas arba šiaip po daugmečių žolių, kuomet nespėja dirvą prirengti žieminiams javams. Puiki avižoms vieta po kaupiamųjų augalų, tiktai reikia vengti sėti jas po apkrėstų nematodėmis burokų, nes tada nematodės dar labiau praplistų, rasdamos tinkamas sau sąlygas ant avižų šaknų.

Avižoms yra labai gera vieta po žieminių javų, patręštų gyvulių mėšlu. Blogiausia sėti avižas po avižų, nes tada dažniau prisiveisia daug švedų musių.

Kaip avižoms prirengti dirvą.

Žemės prirengimas avižoms, apskritai, nieku nesiskiria nuo žemės prirengimo kitiems vasarojams. Avižos tiktai vieno labai nepakenčia, būtent—piktžolių. Tai visuomet reikia neužmiršti prirengiant avižoms dirvą.

Avižas pas mus dažniausia sėja į rugienas, taigi į vietas, kur kaip tik daugiausia prisiveisia piktžolių. Todel rugius nuvalius, dirva reikia tuojau plonai išarti ir netrukus išakėti. Mat, rugienose daug būna piktžolių grūdų, kurie gali ilgai pragulėti žemėje ir nenustoti daigumo. Kai rugienas plonai išariame, o paskui išakėjame, tai žymi dalis tų piktžolių sėklų sudygsta. Tada prieš žiemą rugienas suariame antru kartu, bet šį kartą jau giliai. Tuo būdu sunaikiname visas sudygusias piktžoles. Apskritai, jei norima piktžoles sunaikinti, tai visuomet jas reikia pirma sudaiginti. Kitokio kovos būdo su jomis nėra.

Antras arimas, kaip jau sakiau, geriau atlikti giliau. Juo bus giliau prieš žiemą suarta, juo bus geriau. Vis del to reikia vengti, kad dykoji žemė neišsiverstų į viršų, nes tai sumažintų avižų derlių. Jei dirvos sluoksnis plonas ir gilesnis arimas neišverčiant dykosios žemės į viršų yra negalimas, tuomet naudinga būtų paskui plūgą leisti gilintojas, kuris supurina podirvį, bet dykosios žemės neišverčia į viršų. Gilesnis dirvos išdirbimas avižoms tuo yra naudingas, kad tada jos stipriau įsišaknija, giliau suleidžia šaknis ir todel lengviau pakenčia sausumas. Giliau įdirbtose žemėse avižos žymiai didesnius duoda derlius sausais metais, negu negiliai įdirbtose žemėse.

Žiemai arimas visuomet reikia palikti *neakėtas*. Tada žemė geriau iššala, dirva išsivėdina ir daros puresnė, o pavasarį daugiau į save drėgnumo prisigeria. Išartoje dirvoje žiemos metu visuomet daugiau užsilaiko, suteikia dirvai drėgnumo.

Atėjus pavasariui, ūkininkas turi žiūrėti, kad sulaikius dirvoje prisirinkusį žiemos metu drėgnumą, kad tas drėgnumas neišgaruotų į orą, kitaip sakant, kad dirva greit neišdžiūtų. Pasitikėti lietaus drėgme ūkininkas niekuomet neprivalo, nes sėjos metu pas mus dažniausia nėra lietaus.

Todel, kaip tik dirva pavasarį pradžiūsta, kad arkliai neklimpsta, reikia ji tuojau lengvomis akėčiomis išakėti. Mat, drėgnumas dirvoje geriausia užsilaiko tada, kai žemės paviršius purus. Taigi, anksti pavasarį ir reikia kuo greičiausia dirvą akėti tam, kad supurinus jos paviršių ir tuo sulaikius dirvoje drėgnumą. Vėliau dirvą akėjama sunkesnėmis akėčiomis arba drapakuojama ir sėjama avižas. Jei žemė kietesnė ir labiau supuolusi, tai geriau leisti giliau purinantis įrankis, būtent drapakas arba kultivatorius, o lengvesnėms dirvoms užtenka paprastų akėčių.

Pavasarį reikia vengti arimo, nes arimas greit dirvą išdžiovina, ypač lengvesnę.

Jei avižos sėjama po kaupiamųjų augalų, tai galima pasitenkinti vienu žiemos arimu.

Kaip ir kuo avižoms žemę tręšti.

Kiekvienas ūkininkas pastebėjo, kad avižos neblogai užauga ir liesesnėse žemėse, ten kur kiti javai nenori augti. Tai atsitinka todel, kad avižos sugeba išimti ir sunkiai tirpstančias maisto dalis, kurių kiti augalai sunaudoti negali. Todel po avižų dirva visuomet palieka liesesnė, negu po kitų javų.

Visokias trąšas avižos labai gerai apmoka, net geriau negu kiti augalai. Todel joms žemę visuomet apsimoka tręšti.

Kai del trąšų, tai avižoms geriausia apsimoka mineralinės trąšos. Mėšlo pas mus prisirenka maža, taip kad apie tręšimą mėšlu avižų negali būti ir kalbos, juo labiau, kad mėšlą kiti augalai išnaudoja net geriau, negu avižos. Mineralinių trąšų avižoms galima tiek duoti į ha.:

Lengvoms ir vidutinėms dirvoms:

Superfosfato	2 — 3 maišus,
30% kalio druskos	1 maišą,
salietros „nitrofos"	½ — 1 maišą.

Vietoj 30% kalio druskos į lengvas žemes galima duoti kainito kokia 3—4 maišus į ha.

Sunkioms dirvoms:

Superfosfato	3 maišus,
30% kalio druskos	½ maišo,
salietros	½ maišo.

Durpinėms dirvoms:

Tomamilčių	4 — 5 maišus,
kainito	5 maišus.

Jei į avižas sėjama pašarinių žolių, tai 30% kalio druskos ir fosforo rūkšties trąšos kiekį padidiname 48 — 69 kg. į ha. Fosforo rūkšties trąšas ir kalio išbarstoma po dirvą kelias dienas prieš avižų sėjimą ir įakėjama. Gi salietrą galima barstyti paviršiumi, kai avižos sudygsta.

Vietoj salietros vidutinėse dirvose galima vartoti *azotniakas*, kurį reikia išbarstyti po dirva mažiausia 7 — 12 dienų prieš avižų sėjimą ir gerai įakėti.

Avižų sėjimas.

Kiekvienas ūkininkas be abejo pastebėjo, kad avižos geriau nusiduoda tada, jei jos ankščiau pasėtos. Tai atsitinka todel, kad avižos mažiau reikalauja šilimos, o daug drėgmės. Jos jau pradeda dygti prie 4,5 — 5 laipsnių. Todel avižas reikia sėti kuo ankščiau, tai tada daugiausia būna drėgmės. Juo vėliau avižas pasėsime, juo dirva bus šlapesnė ir tuo avižų derlius bus mažesnis.

Avižas sėjama ne visur vienu laiku, nes tai pareina nuo žemės. Visokios šlapios ir šaltos žemės įšyla vėliau, todel į tokias ir avižas reikia sėti vėliau. Šiaip, juo trumpesnis ir sausesnis pavasaris, juo ir avižas ankščiau reikia sėti.

Norint, kad avižos gerai užaugtų, tai reikia sėti tiktai gera sėkla: sveika, švari ir gerai išvalyta. Pas mus nelabai kreipia domės į sėklos valymą, o kai pridygsta javuose daugybė piktžolių, tai ūkininkai tvirtina, kad tos piktžolės pačios atsirado. Tai yra didelė klaida, kurią jau metas pašalinti. Užsėkite geriau mažesnį žemės plotą, bet tiktai gera sėkla, o naudos tada daugiau turėsite.

Sėja avižas rankomis, arba tam tikromis mašinomis. Mašinomis sėti yra geriau, nes tada daug lengviau pasisėja ir mažiau sėklos išeina. Ypač naudinga sėti rėdinėmis mašinomis, nes tada prisidengia sėkla vienodu gilumu, javai būna lygūs ir prie augalų geriau prieina saulė. Sėjant rankomis į ha sėklos išeina nuo 110 ligi 165 kg. Sėjant avižas nereikia perdaug retinti, nes retose avižose lengviau visokios piktžolės veisiasi.

Avižų sėklą reikia pridengti negiliai, būtent kokia $2\frac{1}{2}$ cm., sunkiose žemėse ir 4 cm. lengvose. Gilaus pridengimo avižos nemėgsta.

Avižų veislės.

Geras avižų derlius daug pareina nuo to, kokia pasėta avižų veislė. Avižų veislių yra nemaža, bet visas jas išvardyti čia nėra reikalo, nes ne visos mūsų kraštui lygiai tinkamos. Aš čia nurodysiu tiktai tas, kurios mūsų krašte daugiau išmėgintos.

Geltonosios Lochovo avižos. Geltonosios Lochovo avižos turi plonus švelnius šiaudus, kurie labai gerai tinka pašarui, tiktai kai kada išgula. Grūdai pridengti plonu lukštu. Didžiausia šios avižų veislės yda, tai grūdų smulkumas. Šios avižos ypač tinka lengvesnėms mūsų dirvoms. Sako, kad Lochovo avižos tinka ir durpinėms žemėms, tačiau ši ypatybė pas mus dar neišmėginta.

Svalefo Nugalėtojas. Sulig grūdų derliaus šios avižos užima antrą vietą. Grūdai gana dideli, gražūs, šviesiai geltoni. Tačiau ši avižų veislė reikalauja geresnės dirvos ir geresnio žemės įtręšimo, negu Lochovo avižos nors grūdus turi didesnius, už pastarąsias.

Sulig Benekainių bandymų stoties davinių neblogos yra ir *Selchower'o* avižos, kurios vidutinį duoda derlių ir ne taip jautrios del drėgmės. Ši ypatybė pas mus kaip tik yra labai svarbi.

Liesose ir blogiau įdirbtose dirvose geriausia tiks vieton avižos „Longinus". Šios avižos turi šviesiai geltonus mažus grūdus (smailius) su dideliu nuošimčiu lukštų. Tačiau liesesnėse ir labiau apleistose dirvose gali duoti geresnį derlių, negu kultūrinės veislės. *M.*

Apie bulves.

(Tąsa).

Bulvių sodinimas.

Sodinti bulves reikia tada, kai žemė pradžiūsta ir įšįla. Jauni bulvių diegai labai bijos šalčių, taip kad net vienas laipsnis šalčio jau žudo jaunus bulvių diegus. Tiesa, vietoj nušalusių diegų atsiranda nauji, tačiau bulvių augimas vis del to susilaiko ir derlius būna mažesnis. Todel, bulvių sodinimui reikia pataikyti tokis laikas, kad jos sudygtų, kai jau užsibaigia šalnos. Bulvės sudygsta į 16—20 dienų.

Bulvės sodina po paprastu plūgu arba žagre, po kaupiamąja žagre, arba stačiai apkasa spatu. Pas mus dažniausia vartojami pirmieji du būdai ir bulves sumeta į išverstą vagą tam tikram tolume viena nuo kitos; po to vieną arba dvi vagas praleidžia. Kaip kada bulves meto į dvi vagas paeiliui, o trečią vagą praleidžia apkaupimui.

Sodinimas po žagre yra bent kiek geresnis, negu po plūgu, todel kad žagrės vagos dugnas būna ne taip kietas ir siauras. Todel po žagre bulvės pasisodina lygiau nei tada, jei mėtos ne taip atydžiai.

Bulves sodinti geriausia taip, kad po sėkla būtų bent nestoras purios žemės sluoksnis. Tai reikia neužmiršti ypač tada, jei bulvės sodinama po plūgu. Jei bulvės mėtoma į nuvarytą plūgu ragos dugną, tai jos patenka ant visai kietos žemės. O tai yra negera. Tokiuose atsitikimuose geriau būtų bulves mėtyti ne į vagos dugną, bet kaišioti iš šono, būtent į puriąją žemę. Tiesa, panašus sodinimas daugiau darbo ir atydos reikalaus, bet tai pilnai apsimokės geresniu bulvių derliumi. Jei ūkininkai nenori šio būdo įvesti, tai lai išsyk išmėgina mažasniame sklypelyje ir paskui palygina bulvių derlių.

Nuo atatinkamo bulvių sodinimo, daug pareina jų derlius. Labai yra svarbu, kad bulvės būtų pasodintos atatinkamu gilumu ir tankumu. Sodinimo gilumas daro daug įtakos į bulvių derlių ir daugiausia pareina nuo to, kokia dirva. Sunkesnėse dirvose bulvės sodinama negiliau, o lengvesnėse — giliau. Dažniausia bulvių sėklą pridengia 2—3 verškų gilumu. Apskritai, bulvių sėkla turi būti taip pridengta, kad viršuj ir apačioj sėklos užtenkamai būtų purios žemės. Juo klimatas sausesnis, juo ir bulvių sėkla apariama giliau ir atvirkščiai.

Bulvių derlius daug pareina ir nuo to, kaip tankiai bulvės susodintos. Mūsų ūkininkai stengiasi visuomet bulves sodinti tankiau, manydami, kad tada ir bulvių daugiau bus. Tai yra didelė klaida. Kad bulvės duotų didžiausį derlių, tai kiekvienas jų krūmas turi turėti pakankamai erdvės. Tiktai gerai išaugę krūmai gali duoti daug bulvių, nes bulvių gumbai ima maistą iš virkščių. Jei virkščios stiprios ir buinios, tai ir bulvių būna daugiau; jei virkščios mažos ir silpnos, tai ir bulvių būna ne tik maža, bet pačios bulvės būna nedidelės. Virkščių išaugimui reikalinga erdvė.

Tačiau nepatariama bulvių sodinti ir per retai, nes tada daug žemės paliks neišnaudotos tarp krūmų, kas yra visiškai nenaudinga. Reiškia, geriausią derlių galima gauti tada, kai bulvės bus pasodintos nė per retai, nė per tankiai. Bulves sodinti reikia taip, kad eilė nuo eilės būtų kokia 12 verškų — 1 aršinas tolumo. Stambesnė sėkla duoda ir virkščias didesnes, todel tokią sėklą reikia sodinti rečiau, gi smulkią sėklą, atvirkščiai,—tankiau.

Derlingose dirvose, kur bulvių virkščios didesnės išauga, reikia sodinti rečiau, o liesose dirvose—tankiau. Toliau, tos bulvių veislės, kurios duoda stambesnes virkščias, reikia sodinti rečiau, o tos, kurių virkščios mažesnės, galima sodinti tankiau. Apskritai, bulves galima taip sodinti, kad eilė nuo eilės būtų 12 verškų—1 aršinas ir eilėje krūmas nuo krumo 8 verškai.

Daug būtų geriau, kad ūkininkai sodinimo tankumą patys išmėgintų savo lauke. Aš čia tik pabrėžiau, kad nuo atatinkamo tankumo pareina bulvių derlius.

Kaip prižiūrėti jau pasodintos bulvės.

Norint, kad bulvės gerai užaugtų, tai pasodinus reikia jos dar atatinkamai prižiūrėti. Pasodintų bulvių prižiūrėjimas yra tame, kad atktinkamu laiku jas akėjama ir kaupiama. Tuos darbus reikia atlikti tam, kad dirvos paviršių supurinus ir piktžoles sunaikinus, kurias gali nualinti dirvą ir pačias bulves užtelbti.

Jei bulvės sodinama lopeta, tai žemė paprastai susimindžioja kojomis. Tokiuose atsitikimuose bulves pasodinus dirva reikia akėti, kad supurinus jos paviršių. Sodinant bulves vietose, kur reikia brangyti dirvos drėgnumas, kitaip sakant, kur pavasario metu maža būna lietaus, pasodinus bulves dirva reikia tuojau išlyginti akėjimu, nes tada dirva taip greit neišdžiūsta.

Toliau, jei dirvą lietus suplaka ir jos paviršiuj atsiranda pluta, taip pat reikia akėti, kad sudraskius tą plutą ir dirvos paviršių supurinus. Be to, akėti reikia tada, jei pradeda želti piktžolės. Akėti geriausiai išilgai vagų lengvomis akėčiomis, išskyrus kietas molines dirvas, kurioms reikia vartoti sunkesnės akėčios. Akėti naudinga ir bulvėms pradėjus dyg-

ti, jei pradeda rodyties piktžolės arba jei paviršiuje atsiranda pluta. Bulvių akėjimui reikia pataikyti tokis laikas, kuomet žeme užtenkamai pradžiūvo ir lengvai subįra.

Kai bulvių diegai turi 2 veršku, tai tada geriau bulvių neakėti, nes akėčios gali pakenkti diegams, bet paviršių purinti (jei būna reikalo) rankiniais matikais arba arkliniais purintojais. Tarprėdžių purinimas labai daug turi reikšmės, nes visuomet padidina bulvių derlių.

Kuomet bulvių diegai turi 3—4 verškus didumo, jas kaupia rankiniais matikais, arba tam tikrais arkliniai kaupikais. Apskritai, bulvių kaupimas reikia atlikti mažiausia 2 kartu.

Turiu pastebėti, kad daugelyje vietų pas mus, ypač Švenčionių apskrityje, bulves pradeda kaupti labai vėlai, kada virkščios smarkiai išaugusios, prieš pat žydėjimą arba net pradėjus bulvėms žydėti. Tai yra labai negera, nes panašiai pasielgus žymiai sumažiname bulvių derlių. Turių pastebėti, kad bulvių kaupimas yra svarbus ne tik tam, kad supurinus dirvos paviršių ir piktžoles sunaikinus, bet jis turi dar ir kitokios reikšmes. Dalykas tame, kad bulvės atsiranda ne ant pačių šaknų, kaip pas mus daugelis mano, bet ant ypatingų požeminių stiebų. Tie stiebai išauga iš virkščios tik tada, kuomet virkščia aptemdyta, taigi apkaupta žemėmis. Taigi, juo geriau bulves apkaupsime, juo jų virkščios daugiau išleis tų stiebų ir juo daugiau bus bulvių.

Tačiau kaupti bulves reikia atsargiai, kad neapsikauptų kartu ir lapai, nes tada kaupimas duos ne naudos, bet žalos. Mat, lapai pagamina bulvėms maistą, todel jų negalima naikinti. Atvirkščiai, lapus reikia saugoti. Todel, kad geriau atlikus bulvių kaupimą, jas kaupiama paprastai 3 kartus, o kai kada net 4. Juo virkščia didesnė paauga, juo didesnę jos dalį apžeriame žemėmis. Tuo būdu visa apatinė virkščios dalis palieka apkaupta, o lapai nuo to nė kiek nenukenčia. Paskutinis bulvių kaupimas turi būti atliktas prieš bulvių žydėjimą. Perdaug vėlyvas kaupimas gali būti nenaudingas. Jau sukietėjusi apatinė virkščios dalis sunkiai leidžia pažemines atžalas, augalas aikvoja jiems savo syvus, ir bulvės jau uesuspėja subręsti ligi rudens. Del tos priežasties aukščiau atsiradusiųjų bulvių augimas susitrukdo. Taigi, vėlyvas bulvių kaupimas mažina derlių.

Tačiau reikia pastebėti, kad bulvių kaupimas ne visur yra lygiai naudingas. Vietose, kur drėgnumas taip brangyti netenka, būtent, kur užtenkamai būna lietaus ir dirva dregnesnė, tai bulvės sodinama sekliau ir kaupimas atliekama stipresnis. Tačiau vietose su sausu klimatu ir sausesnėse dirvose, su bulvių kaupimu reikia būti atsargesniems, kad neišdžiovinus per daug dirvos ir tuo nesumažinus bulvių derliaus. Tokiuose atsitikimuose geriausia bulves sodinti giliau, o kaupimas atlikti negilus, arba visai bulvių nekaupti, o pasitenkinti tiktai tarprėdžių purinimu.

Žalių virkščių laužymas yra kenksmingas, nes sumažina bulvių derlių, o taipo gi krakmolo kiekį bulvėse. Tuo tarpu bulvių žiedų nuskabymas atneša bent kiek naudos, bet nedaug. Tas darbas paprastai neapsimoka.

(B. d.)

Ūkio patarimai.

Paklausimas. Kuomet geriausia kapoti pievose krūmai, kad neatželtų?

Gir-nių Birkavas

Atsakymas. Kuomet daugiausia turite laisvo laiko.

Paklausimas. Turiu gabalą klampios pievos, iki pusei metro, o giliau smėlis. Toj pievoj jokia žolė neauga, tik baltos ilgos samanos ir barzduklis. Prašau patarti, kaip išnaikinti tas samanas?

P. Bruzgelevičius.

Atsakymas. Samanas reikia išrauti tam tikromis pievinėmis akėčiomis. Tinkamiausias tam laikas, — kai žemė truputį atsileis, bet arkliai dar neklimps. Akėkite tada pievą pievinėmis akėčiomis, kurios išraus samanas. Samanas galite sukrėsti į tvartus, arba suvartoti į komposto krūvą.

Jeigu pieva per šlapia, tai ir samanų pašalinimas mažai ką tepadės, nes gera žolė vis tiek neaugs. Reikėtų tokią pievą dar nusausinti. Bet sausinti reikia atsargiai, kad perdaug nenusausinus, nes tai pievai ir gi negera. Geriausia tuo reikalu prie pirmos progos pasitarkite su agronomu, kuris, apžiūrėjas pievą, duos patarimą vietoje.

Paklausimas. Šiemet baltosios trisnės labai dideles sukrovė akutes. Abejoju, ar įskiepijus į vyšnią jos prigis? Pumpurėliai dideli ir ant pačios ūgio viršūnėlės po keletą sukrauti.

Ž-rys.

Atsakymas. Dideli pumpurėliai skiepijimui nieko nekliudo, jei tik jei ne žiediniai ir ne maišyti. Priešingai, didesni pumpurėliai dar geriau. Geriausia skiepijimui tinka tos šakutės, kurios turi didelius, ilgus ir plokščius pumpurėlius. Jei pumpurėliai trumpi ir stori, tai ženklas, kad jie žiediniai arba maišyti. Tokios šakutės skiepijimui netinka.

Paklausimas. Kas daryti, kad vaismedžiai vaisių neveda? Medeliai jau prieš karą buvo pasodinti, kaip tik mūsų sodžius išėjo į kolonijas, bet kažin kodel blogai auga ir ligi šiolei vaisių beveik neveda. Rodos ir žemė nebloga, ir drėgnumo užtenka. Vietoj augti, medeliai leidžia daug „vilkų", tai yra vandeningų ūgių. Gal žemė per trąši sodui, o gal kuri kita priežastis? Prašau patarimo.

Sodziaus Vargšas.

Atsakymas. Greičiausia, kad Tamstos sodas pasodintas blogoj ir per drėgnoj vietoj, todel medeliai neauga gerai ir vaisių neveda. Bent iš Tamstos laiško taip atrodo. Vaismedžiai geriausia auga tada, kai podirvio vanduo randasi mažiausia $1^1/_2$ aršino gilumo. Jei podirvio vanduo randasi sekliau, tai medžio šaknys maža turi oro ir del tos priežasties dažnai nudžiūsta. Tokiuo atsitikimuose medis daug leidžia vandeningų ūgių, mažai žydi, nes žiedams krauti kliudo bereikalingas vanduo.

Norint tokį sodą pataisyti, reikia visų pirmiausia nusausinti. Be nusausinimo čia niekas nepadės. Sausinti galima iškasant griovius. Podirvio vanduo turi laikyties ne sekliau kaip per $1^1/_2$ aršino, todel grioviai turi būti kasami 2 aršinų gilumo.

Paklausimas. Šiemet turbūt iš priežasties didelių šalčių vaismedžių žievė suskirdo. Ar tai nepakenks medžiams ir kas daryti, kad ateityje panašiai nepasikartotų?

Sodžiaus Vargšas.

Atsakymas. Medžių žievė suskirsta iš priežasties staigių temperatūros permainų. Be abejo, tai medžiams kenkia, nes silpnesni ir jaunesni medeliai gali nuo to nudžiūti, gali pažeistus medžius užpulti vėžio liga.

Norint apsaugoti medžius nuo žievės skirdimo, tai pradžioje pavasario reikia išbaltinti juos vopna, aprišti liemenis eglių šakutėmis, šiaudais arba nendrėmis. Tačiau visa tai reikėjo padaryti prieš pirmuosius temperatūros svyravimus. Dabar jau per vėlu, nes medžių žievė jau pažeista.

Teisių patarimai.

Paklausimas. Miręs 10 metų atgal tėvas paliko kunigo rankose testamentą, kuriame 5 dešimtinės žemės lygiai padalyjo sūnui ir dukteriai. Sūnus turi daug vaikų, o duktė paliko davatka—netekėjusi. Dabar sesuo padavė teisman. Pastarasis patarė seseriai kreiptis Vilniun, kad užtvirtintų testamentą, o man taipogi kreiptis, kad testamento netvirtintų. Tai suprask žmogus be gero patarimo. Prašau atsakymo.

B. Ūkininkas.

Atsakymas. Jei tėvas numirė 10 metų atgal ir testamentas ligi šioliai netvirtintas, tai reikia spėti, kad iš priežasties, praleisto termino nebus patvirtintas, nes turėjo būti metų bėgy padėtas teisme. Jei sesuo jau padavė teisman, tai Tamstai reikia kreiptis į advokotą.

Paklausimas. Mūsų sodžius šiais metais nori skirstyties į viensėdžius, mes visi sutinkam, nes norime susilaukti geresnio gyvenimo. Tačiau mūsų žemė nėra lygi. Mano valakas yra daug geresnis ir platesnis, o sodžius nori sulyginti. Mes tą žemę valdom nuo pačios liustracijos ir turime rusų valdžios užtvirtintus popierius. Tai ar gali mūsų žemę sulyginti? Mūsų žemė yra išmokėta, turime tikrus popierius.

Moliukas.

Atsakymas. Skirstantis į vienasėdžius dabar tokios žemės rūšis imama domėn. Sulig praktikuojamos tvarkos Tamsta turėtum gauti geresnį sklypą. Piešintis komasavimuisi nėra būdo, jei didžiuma sodžiaus to nori.

Paklausimas. Mano tėvas turėdamas pusvalakį žemės nupirko dar valaką žemės, o vėliau pirko dar 17 dešimtinių. Aš taip pat nupirkau 14 dešimtinių žemės. 1918 metais man nieko neduodamas, tėvas atskyrė mane tik ant mano pirktosios žemės, o seniau turėtą ir tėvo pripirktą žemę padalino tarp trijų sūnų, palikdamas man tik 1 dešimtinę. Šiemet tėvas numirė. Ar galiu po tėvui reikalauti savo dalios?

Paliktas be nieko.

Atsakymas. Kadangi Tamsta nepraneše, kokiu būdu tėvas 1918 metais žemę tarp sūnų suskirstė, tai ir atsakymo negalime duoti. Be to, reikia pranešti, kada tėvas numirė ir ar paliko testamentą.

Paklausimas. Esu jau moteriškė, 2 metai kaip ištekėjau už vyro. Pas tėvelius buvau mylima duktė ir man ištekant tėveliai ir broliai davė man pinigais ir gyvuliais gražą pasogą virš 3,000 auksinų. Duodami man kraitį tėveliai ir broliai pareikalavo, kad išduočiau raštą prie liūdininkų, kad savo dalį paėmiau. Aš taip ir padariau. Dabar mano vyras per vienus metus pragėrė visą mano nuneštą turtą ir išvarė mane pas tėvelius, reikalaudamas, kad tėveliai duotų pinigų ir gyvulių. Tėveliai ir broliai, turėdami mano parašą, kad savo dalį apturėjau, neduoda man nieko. Vyras sako: jei atneši man nuo tėvelio dolerių ir atvarysi gyvulių, tai ir vėl pagyvensim kokius metus, o jei ne, tai ir nesirodyk pas mane. Noriu vyrą duoti teisman, bet nežinau, ar pirteistų man pragyvenimui?

Vyras turi tik motiną ir seserį. Tėvo ir brolių neturi yra 20 ha, trobos ir arklys.

N. N.

Atsakymas. Kol tėvai gyvi, jie turi teisę priimti dukterį ir duoti jai net žemės, vis tiek kad ir kartą jai jau buvo davę kraitį. Tačiau tai visiškai pareina nuo jų valios ir niekas negali jų priversti. Iš vyro galima išreikalauti per teismą užlaikymui.

Paklausimas. Ant 10 dešimtinių žemės buvo du broliu ir dvi sesers. Viena seserų dar broliams gyviems esant ištekėjo, o kita ligi šiai dienai netekėjusi. Prieš 20 metų abu broliai mirė (mano tėvas ir dėdė). Vieno brolio likau aš, o kito viena duktė. Žemė liko padalyta į dvi lygias dalis. Netekėjusiai tetai liūdininkai paskyrė iš kiekvienos dalies po 7 rublius (vienas liūdininkas dar gyvas). Likusioji duktė su savo motyna atidavė savo dalį nuomon, o pačios išėjo kitur. Nežinau, ar jos mokėjo paskirtąją dalį, ar ne. Rudenį 1922 m. išėjus tetai į N. Lietuvą, (biskį nusikalto), jos sukruto pasisavinti visą dalį. Butent 1927 metais atvažiavo su valsčiaus viršaičiu raštininku ir policijantu, pasidaryti visos dalies prirašymo dokumento, susikvietė viso kaimo vyrus ir pradėjo prikalbinėti, teisingiau papsakis, apgaudinėti, kad prirašytų visą dalį joms. Bet sodiečiai nesutiko ir tik tada pasirašė po protokolu, kai buvo įtraukta, kad $^1/_3$ dalis nekilnojamojo turto priklauso tetai, o perduodant žemę, tai jos dalis turi būti priskirta prie mano dalios. O mano tetos kaltės sodiečiai nepripažino ir pasakė, kad ji mokytojauti išėjo į N. Lietuvą.

Tą dokumentą jos padavė teisman užtvirtinti. Dabar susilaukė dokumentą ir džiaugiasi, kad teismas pripažino joms visą dalį, nes sako, kas jau nesugrįžo iki 1925 metų iš N. Lietuvos, tam dabar jokios dalios nėra. Ar tai gali būti tiesa? Ir nori parduoti visą savo dalį, neišskyrus ir tetos dalies.

Atsakymas. Tokių įstatymų, kurie sakytų apie teisų nuostojimą iš priežasties grįžimo iš Lietuvos 1925 metais arba kuriais kitais metais, nėra. Pripažinimui teisių prie žemės kuriam nors iš brolių arba seserų, svarbus yra faktinis valdymas, nes gmina, o paskui ir teismas gali tvirtinant sodžiaus nutarimą, užtvirtinti jį tiktai faktinio valdymo ribose. Jei užtvirtins gminoje ir teisme tiktai tą dalį, kuria pirma naudojosi teta, tai reikės su tuo sutikti, jei tačiau jai pritino daugiau, tai galima užvesti bylą.

Jei iki 1922 metų naudojosi teta o paskui pradėjo naudotis kiti, tai vis tik galima užvesti byla. Išduotas Lietuvoje įgaliojimas čia gali padėti.

Paklausimas. Tėvas yra Amerikos pilietis ir noriu pas jį važiuoti. Ar gali mane pasliuosuoti nuo kariuomenės?

B. S.

Atsakymas. Gali būti, kad kariškoji valdžia neturi įrodymų. Geriausia būtų tuo reikalu kreiptis į P. K. U. Reikia pabrėžti, kad nuo kariuomenės tik tada gali paliuosuoti, kuomet ištikrųjų pakeičiama pilietybė.

Paklausimas. Prieš 30 metų tėvas suskirstė tarp vaikų turtą ir visi bendrai pasikvitavo. Tai ar galime dabar sulaužyti tą suskirstymą?

J. S.

Atsakymas. Šiuo atsitikimu pasenėjimas eina nuo tėvo mirties. Jeigu sesuo būtų nuskriausta, tai galėtų skųstis apie suskirsymo panaikinimą. Tačiau sprendžiant iš Tamstos laiško, skriaudos čia nebuvo ir buvo pakvituota, tai yra atsisakyta nuo visų pretenzijų, todel atrodo, kad sesuo labai maža turi vilties išlošti bylą.

Atsakymas Kaimiečiui. Tamsta labai neaiškiai surašei paklausimą, todel ir atsakymo negalime duoti. Reikia rašyti aiškiau, nes kitaip negalima žinoti, ko Tamsta iš tikrųjų nori.

Kainos Vilniuje.

(1929 m. IV.18 d.)

Javų, maisto produktų ir kitų dalykų.

Javai.

Rugiai	už 100 kg.	41—42	auks.
Kviečiai	„ „ „	—	„
Miežiai	„ „ „	36—38	„
Avižos	„ „ „	37—38	„
Grikiai	„ „ „		„
Žirniai	„ „ „	50—80	„
Bulvės	„ „ „	12—00	sk.

Produktai.

Kiauliena	už 1 kg.	2.00—3.00	sk.
Veršiena	„ „	1.80—2.00	„
Lašinių papr.	„ „	—3.80	„
Riebalai (Šmalcas)		3.80—4.80	„
Sviestas nesūd.	„ „	5,50—6,00	„
„ sūdytas	„ „	—5.00	„
Cukrus kąsn.	„ „	1.85—1.90	„
Cukrus sm.	„ „	1.55—1.58	„
Baltoji druska	„ „	32— .34	„
Javų kava	„ „	—2.80	„
Grietinės 1 litr.		1.80—2.00	„
Kiaušinių dešimts		2.50—3.00	„
Žibalo 1 litr.		— 65	„
Muilo skalb. už 1 kg		1.50—2.40	„
Žvakės	„ „	1.70—2.80	„

Pinigų kursas

Doleris . . . . 8 auks. 90 sk.

10 rublių aukso . . . . 45.50 auks.

Červoncas (10 r.) . . . 17.50 auks.

Žemės banko 100 auks.

lapai be kuponų . 51.00 auks.

KORESPONDENCIJOS.

Vilniaus-Trakų apskr.

Gervėčiai. Nežinia, kada mes, lietuviai, baigsime kentėti visokius interdiktus, nors nekalti esame. Lenkams, kurie kėlė bažnyčioje riaušes, jau bausmė dovanota ir jie jau visą gavėnią giedojo lenkiškai pačiam klebonui pritariant. O kai tik ateina lietuvių sekmadienis, tai viskas būna lotyniškai. Didžioje savaitėje visą laiką giedojo lenkai ir ilgiausi pamokslai buvo jiems sakomi Pinsko seminarijos klerikų, kurie varė per bažnyčią agitacinį darbą. Atėjus Velykoms, dalykų stovis dar pablogėjo. Pirmą Velykų dieną buvo visa kas giedama lenkiškai, lietuviai gi išgirdo tik Evengeliją. Antra Velykų diena priguėjo lietuviams; taigi manydami, kad ir mes galėsime giedoti, po trumpo lietuviško pamokslėlio, užgiedojome „Linksma diena mums nušvito". Bet staiga išbėgo iš zakristijos klebonas kun. Malinauskas ir grasydamas kumščia, šaukė: „Jums negalima giedoti, *nes nepavelyta*". Užklausus, kodel lenkams galima, atsakė: „jiems pavelyta". Kur čia teisybė? Ar J. E. Vilniaus arkivyskupas tai žino? O gal tai jojo toks parėdymas.

Dar šis tas apie kun. Malinauską. Jis taip toli nuėjo, kad netgi išpažinties nenori klausyti lietuviškai ir verčia žmones lenkiškai, sakydamas: „man sunku lietuviškai, taigi jūs sakykite lenkiškai". Žmonės, nors nieko nesuprasdami, grabalioja lenkiškai, nes bijo, kad nenueiti nuo klausyklos, lyg pavarytiems. Negeriau elgiasi klebonas irjsu lietuviškų mokyklų vaikais, kuriuos net per išpažintį mokina, neklausyti lietuvių mokytojų, nes jie yra atėjūnai. Tegu klebonas pažiūri į save, nes taip pat yra atėjūnas.

Jul.

Krūminiai. Valkinykų vals. Jaunimas pas mus taip sužvėrėjo, kad tiesiog baisu pamanyti. Pav. pirmą Velykų dieną taip biauriai pasigėrė bernai, kad užsigeidę sumušti kitus tris berniukus (ūkininkų samdinius), ėmė juos vytis. Siems pasilėpus šaltyšiaus namuose, įniršę bernai negalėdamt į siveržti pao duris, išlupo langą ir sušokę vidun rado vieną pasislepus, taip sumušė, kad tik gyvą paleido. Kad toks jaunimas tamsus, tai dar suprantama, bet kad tokiuose biauriuose darbuose dalyvavo ir net toks p. Čern., tai jau stačiai nesuprantama. Nejaugi jis nesupranta, kad tokie darbai yra labai biaurūs žeminantieji žmogaus vardą.

Nykštukas.

Daržinykai, Kaniavos vals. Neturėdami mokyklos mokėme vaikus namie, o kartais šį tą parodydavo ar paiškindavo p. M. C. bet sužinojusi policija padavė teisman ir Varėnos taikos teisėjas priteisė sumokėti 100 auks. už „nelegalų" mokymą.

Sodžius bent kiek susipratęs. Laikraščių gauname 7 egz. „Vilniaus Rytojaus.

J. Varpelis.

Kaniūkai, Kanaivos vals. Mūsų sodžius rodos laikraštyje niekuomet nebuminėtas, tačiau verta šis-tas apie jį pasakyti. Kaniūkai yra nedidelis sodžius (13 ūkin.) visi lietuviai. 1927 m. tapo įkurtas Šv. Kazimiero Draugijos skyrius. Iki šių metų ne daug ką nuveikė, bet šiemet tapo išrinkta nauja valdyba, į kurią pateko: pirm. J. Bernatavičius, vicp. D. Jezukevičius, sekr. J. Plenytė, ižd. V. Kavaliauskas, knygin. J. Kulieša, Revizijos komisija, J. Dzikevičius, V. Marcinka ir J. Bernatavičius. Naujai išriktieji yra pasižadėjo dirbti, kiek galėdami, ir iš tiesų sparčiu žingsniu žengia pirmyn. Paskutinis susirinkimas įvyko balandžio 7 d. Turime ir savo lietuvišką „Ryto" mokyklą, kurią lanko mūsų vaikai. Jaunimas ir seneliai jau užmiršo lošti kortomis ir gerti. Vakarais susirinkę skaito lietuviškas knygutes ir laikraščius. Laikraščių kol kas ne per daug yra 3 egz. „Viln. Ryt." (Mažai. Red.) 1 egz. „Jaunimo Draugo". Bet turime vilties, kad ateityje bus daugiau ir turime tikėtis, kad mūsų jaunieji tėvynės veikėjai neužmigs ir tęs pradėtąjį darbą.

D. Kekmišius.

Barčiai. Visų pirma svetimam žmogui metasi į akis šio sodžiaus lietuviškumas. Ant prikaltų prie gryčių sienų lentelių, visur pavardės parašytos lietuviškai Kalendoriai sieniniai lietuviški, ir prie sienų prilipdyti laikraščiai su žymiųjų lietuvių atvaizdais. Kiekvienam tai daro gerą įsdūdį ir liūdija, kad vietos gyventojai susipratę lietuviai. Ir ištikrųjų taip yra: Gyvuoja čia Šv. Kaz. Dr. skyrius, kurio priešaky stovi darbštus, susipratęs lietuvis p. P. Skliutas. Reikia tik džiaugtis, kad toks asmuo yra šio skyriaus pirmininkas; nežiūrint vargo, nesmagumų, kurie kyla iš švietimo priešininkų, visuomet jis yra gyvas, ruošia susirinkimus, paskaitas ir vakarus. Jis daugiausia pasidarbavo, kad Velykų antrą dieną buvo suvaidintas „Bajoras Gaidys". Vaidinta gražiai papuoštame kluone. Kadangi artistai k ekvienas savo rolei atitiko, vaidinimas išėjo puikiai. Nežiūrint šaltos dienos, publikos prisirinko pilnas kluonas. Laike vaidinimo viešpatavo pavyzdinga tvarka. Matyt žmonėms supranta vakaro rimtumą ir naudingumą. Vakaras baigta tautos himnu. Kiek patyriau, tai čia vieši vakarai statomi gan dažnai ir publika per vaidinimą kaskart rimčiau užsilaiko.

Dėka darbštaus mokytojo p. F. Molio triūsui šio sodžiaus gyventojai kaip ir senesnieji susipratimo atžvilgiu stovi pirmoje eilėje.

Žvilgterėjęs į mokyklos vaikus, pamatysi, kad jų lig avilyje krūtama: turi literatų kuopelę „Atžala" vadinamą, per kurios susirinkimus vaikučiai skaito savo rašinėlius, mokosi dainuoti keturiais balsais, ir jau nekartą žmonėmiai turėjo progos išgirsti Varėnos koplytėlėj Barčių vaikučių chorą keturiais balsais p. F. Molio vedamą. Vakarus rengia jie irgi, ir tie vakarai tėvams suteikia didelio džiaugsmo.

Taigi matome Barčiškius krutant ir darbuojantis. Tepadeda jums, brangūs tautiečiai, Aukščiausis.

Konst.

Švenčionių apskr.

Paringio padangė. Paringy yra smūklė; jos savininkas—tikras tamsybės apaštalas. Jis atkalbinėja žmones nuo įsirašymo į draugijas, vadindamas įsirašusius „durniais" ir ragindamas užeiti geriau pas jį ir išsigerti. Smūklė labai arti bažnyčios ir mums rodos, kad to pakaktų išgyventi tas tamsybės paštalas. Gal tuo ir susirūpintų mūsų klebonas.

Paringietis.

Kūriniai, Linkmenų vals. Čia yra nemažas būrys berniukų ir mergaičių. Mergaitės pasižymi savo gražiomis lietuviškomis dainomis. Balandžio 1 d. vietinės „Ryto" mokytojos p-les K. Karklytės rūpesčiu, ir vietos jaunimo pastangomis buvo surengtas pirmas vakarėlis. Buvo vaidinta komedija: „Šv. Barbora". Artistai visi vaidino pirmą kartą, bet buvo stropiai prisirengę ir kiekvienas savo roles atliko neblogai. O užvis geriau suvaidino ir mokėjo nuduoti šie: V. ir A. Žiškai, ir toliau B. ir A. Baranauskai. O taip pat labai gerai nudavė „Barboros" rolę J. Veikutytė. Bendrai pasaklus vaidinimas pasisekė gerai. Po vaidinimo sekė jaunimo žaismai ir šokiai, kurie užsitęsė iki ryto. Apskritai matosi, jog mūsų lietuviškas jaunimas su jų vadove p-le mokytoja labai pagirtinas ir pavyzdingas.

Kūrinių svečias.

Miešonys, Melagėnų vals. Miešonių sodžius nedikukas. Žmonės čia, kaip ir visus mūsų apylinkėje neturtingi. Žemės maža, uždarbių nėra, kitas ir norėtų toliau kur pavažiuoti, bet neturi kuo taip ir gyvena skurde galo su galu nesuvesdamas. Su dvasiniu gyvenimu kiek blogiau. Tiesa keletą skaito „Vilniaus Rytojų", tačiaus ne visi, o kaikurie del savo tamsumo dar ir (kitus pajuokia ir parali knygų ir laikraščių skaitytojus žuoja kiekvieną švetimo apsireiškimą. Tai negražu!

Garnys.

Lietuvių Labdarybės Draugijos Sekcija-Komitetas nukentėjusiems del nederliaus šelpti prašo G. G. klebonus, mokytojus, Šv. Kazimiero Draugijos skyrių pirmininkus ir šiaip vietos veikėjus, **pasidalinus sritimis**, atsakyti į šiuos klausimus.

1. Apskritis ...., valsčius ...., kaimas.........
2. Kiek kaime gyventojų?
3. Žmonių skaičius kiekvienos tautos ....
4. Kurios tautos ir kiek šeimynų del nederliaus neturi duonos?
5. Kurios tautos ir kiek žmonių del tos priežasties kenčia:
   a) suaugusių ....
   b) vaikų, kurie lanko mokyklas ....
   c) vaikų, kurie nelanko jos ....
6. Ar yra lietuvių mokykla ir kiek vaikų mokosi?
7. Ar yra tame kaime lenkų valdiška mokykla ir kiek ten vaikų mokosi?
8. Kuomet mokykla įsteigta?
9. Ar kaimas gauna pašalpų, kokias ir kas šelpia?
10. Ar ūkininkai turi pakankamai vasarojaus sėklų?
11. Jei sėklų trūksta, tai iš kur tikisi jų gauti?
12. Ar kaimas skaito laikraščius ir kuriuos?
13. Ar kaimas yra prisidėjęs prie Ūkio ratelio ir kokio?

P.S. Visas žinias prašom atsiųsti kuo greičiausiai į „Vilniaus Rytojaus" administraciją.

Sekcija-Komitetas.

Rimšėnai, Daugeliškio vals. Ir šis sodžius kaip ir daugelis kitų turi Šv. Kazim. skyrių ir nemažai gražaus jaunimo, kuris pradeda jau susiprasti. Rengia vakarėlius, skaito laikraščius ir knygas. Yra ir mokykla tik lenkiška kur mokinama šiek tiek lietuviškai, bet gal tik taip sau.

Kaip žinome, šiemet nesenai duodama mokyklose, žinoma lenkiškose, neturtingiems vaikams šokia tokia pašalpa. Tik gaila, kad skirtas pašalpas neturtingiems, gauna „šlėktelių" vaikai, kurie yra sotūs. O kai kuriems lietuviams davė Velykoms sušalusių bulvių ir daugiau nieko. Tai mat kokia teisybė. Nuėjus pas mokytoją neturtingo vaiko tėvui paprašyti, kad ko nors Velykoms duotų griežtai atsako. Vertėtų Rimšėniškiams pasirūpinti lietuviško mokyklos.

Dzūkas.

Solomianka, Melagėnų vals. Balandžio 7 d. Solomiankos sodžiuje buvo sulošta du veikalėliai: „Vargšas Tadas" ir „Užkerėtas Jackus". Sulošė gražiai, gražiai irgi vietinio jaunimo choras antraktuose dainavo. Žmonių prisirinko daug, visi buvo patenkinti. Po lošimo jaunimas dar ilgai žaidė, dainavo. Vakarėlis padarė labai gerą įspūdį, visas sodžius tik ir šneka apie vakarelį. Senesnieji ragina jaunimą, kad neužligo pasirūpintų kitą vakarėlį surengti.

Solomiankoje dar pirmą kartą buvo suruoštas vakarėlis.

Visy Kaz.par

Ašmenos apskr.

Byliai, Dzeveniškių valsčiaus. Sodžius turi 36 ūkininkų, kurių daugumas kalba gudiškai, bet ir yra ir lietuvių. Po didžiojo karo gyvenimas pasidarė labai sunkus. Atsiradus miškuose uždarbiams, beveik visi nuėjo uždarbiauti, bet vistik nepamiršo ir savo lietuviškos mokyklos reikalauti. Vis rūpinosi, kol vargais negalais išgavo. Sulaukę mokyklos pradėjo ją lankyti netik vaikai, bet ir suaugę, kuriems įsteigta vakariniai kursai. Juose lankosi net 26 ir visi uoliai mokosi lietuvių kalbos. Tikrai malonu. Nors per dieną pavargę dirbdami, bet vakarą pametę dienos darbus, pasiėmę knygas ir sąsiuvinius skuba mokyklon. Kursus lanko ne tik vyrai ir berniukai bet ir mergelės gražų divonų ir plonų drobių audėjėlės.

Faraonas.

Vološino apskr.

Lazdūnai. Mūsų parapijoj, kaip nesenai buvo rašyta, įsikūrė šv. Kazimiero skyrius, kuriame buvo vos tik 12 narių o dabar jau skaičius siekia daugiau 50, gavome iš Vilniaus knygų kurias jaunimas su mielu noru skaito nors nevisi gerai lietuviškai moka. Visokiems gi agitatoriams ir taip ne prie pilno proto gyventojams tai labai nepatinka ir todel stengiasi kuo daugiausiai nieko nesuprantantį agituoti ir baidyti jaunimą ištremimu Lietuvon. (Ohol). Ar negeriau būtų, kad tik nedakepėliai pasiskolinę knygą iš mūsų knygynėlio ir pasimokytų skaityti, ar negerėsnė iš to būtų jiems nauda, negu lakstyti ir agituoti prieš gerą darbą, prieš jaunimo atbudimą iš miego.

Brangus jaunime! nenusigąskim mes to, o jeigu pradėjom savo darbą, tai ir varykim toliau.

Ištikimai narys.

Zitelės par. *Verta susirūpinti!* Matyt, kad niekam nė į galva neatejo, kad šioj parapijoje gyventa ir dabar dar tebegyvenama lietuvių.

Kad taip ištikrųjų yra, tai aiškiai mums rodo vietų, ežerų (p. Dykas) ir sodžių (pav. Pagiris) pavadinimai.

Sodžiuje Zaosėj ir šiandien seniai kalba lietuviškai. Kituose gretimuose sodžiuose lietuviškai kalbančių bemaž kaip ir nesutinkama, o jei ir sutinkama, tai labai retai. Kodel Zaosės sodž. dar ir šiandien yra neištautėjęs, neužmiršęs savo kalbos — sunku pasakyti, gal todel, kad yra labai didelis (apie 200 ūk.) užtat būdamus toks didelis netaip greitai davėsi ištautėjimai.

Verta šia apylinkė neatidėliojant susirūpinti—įdomaujantis folkloru bei tautosaka ras čia daug mokslinės medžiagos. Tarmė čia yra gan savotiška (pav. gyvulius čia vadina pekus, kepurė—šlykas, bulvės—kunodos, avys—avykos ir daug pan). Be to pilna čia įvairių įvairiausių padavimų apie ežerius (pav. apie ež. Dykąj) akmenis ir t. t.

Norint, kad ta medžiaga nežūtų, reikia kuogreičiausiai ją sarinkti, nes metai po metų, gyvenimo užuomarša greitai gali viską, savo bedugnėn palaidoti, o tuomet bus jau pervėlu!...

Var. Sūnus.

Breslavės apskr.

Girdžiūnai, Rimšės vak. Šiam sodžiui išsiskirsčius į viensėdžius, jaunimas visai pagedo, ypač berniukai. Gaunama čia 4 egz. „V. Ryt." ir 2 egz. „J. Draugo", bet skaito senesnieji, o jaunimas visai tuomi nesidomauja. Žiemos metu berniukai liuoslaikiais susirenka pas ūk. A. D., gyvenantį prie pat vieškelio, ir laukia kol kas eis keliu. Kaip tik pamato praeivį, visi išbėga iš pirkios ir daužo sniegu, nežiūrint ar senai ar jaunas savas ar svetimas... Žaidimuose taip pat blogai užsilaiko. Pamanykit Girdžiūniškiečiai, argi negalima būtų gyventi padoriau? Laikas būtų jau susiprasti.

Zvainys.

— Anglijos karalius Jurgis V jau tiek pasveiko, kad gegužės mėn. išvažiuos į Vindzono pilį, iš kur laikas nuo laiko važinės Londonan rinkimų reikalais.

— Vokiečių ministerių kabinetas galutinai atmetė Trockio prašymą leisti jam įvažiuoti į Vokietiją. Jis dabar norėtų apsigyventi britų salon.

— Vokietijos prezidento Hindenburgo sveikata kiek pagerėjo.

— Amerikos Jungt. Valstybės siunčia į Meksikos pasienį daugiau kariuomenės, nors Meksika skelbia apie sukilimo visišką numalšinimą.

— Amanula be pasipriešinimo iš Habibibulos pusės jau yra pusiaukely į Kabulą.

Nepriklausomoj Lietuvoj.

Monografija apie Vytautą D.

Pranešama visuomenei, kad istorininkų grupė (8 asm.) ruošia iš 10 atskirų referatų monografiją, apie Did. Lietuvos Kunigaikštį Vytautą. Ji bus 160—200 puslapių didumo 8°. Veikalo tikslas duoti Vytauto gyvenimo, jo politinio ir kultūrinio veikimo aprašymą mūsų inteligentijai bei prasišvietusiai visuomenei.

Motynos diena Lietuvoje.

Motynos Dienos Komitetas atsišaukimu į visą visuomenę, kviečia visus rengtis Motynos Dienos šventei, kuri bus pirmąjį gegužės sekmadienį. Motynos Diena norima kuo iškilmingiausiai paminėti bažnyčioje, mokykloje, šeimoje, draugijose. Lietuvos vyskupai jau davė sutikimą tą šventę bažnyčiose atatinkamomis pamaldomis mineti. Valstybės teatras ir radiofonas ir sutiko prie šventės prisidėti. Buvo tuo reikalu kreiptasi į Švietimo ministerį, kad ta šventė mokyklyse būtų leidžiama minėti.

Ten kur patys save valdo.

Lietuvos Vidaus Reikalų ministerijos statybos komisijos pranešimu pereitais metais Lietuvoje buvo pastatyta 21,109 įvairūs statybos dalykai. 1504 mediniai ir 2752 betoniniai tiltai, miestuose ir miesteliuose 1606 gyvenamieji namai ir 1191 negyvenamas namas, 23 visuomenės namų, 626 įmonių namai, ir 10 maldos namų. Sodžiuose pastatyta — 6519 gyvenamųjų ir 11,134 negyvenamųjų namu.

Kaune pereitais metais pastatyta didesnių ir mažesnių namų 429.

Prašome palyginti su Vilniumi, kuriame nei pereitais nei šiais metais nestatoma nė vieno gyvenamojo namo.

Tauragės smurtininkų byla karo teisme.

Šio mėn. 23 d. karo teisme Šiauliuose prasidės didelė Tauragės smurtininkų byla, kurioje vienų liūdininkų pakviesta 170 asmenų, o kaltinamųjų 123, kurių dalis yra išbėgiojusi į užsienius (Vilniuje garsūs plečkaitininkai). Kaltinamųjų suole bus 58 žmonės. Apie bylos didumą liūdyja ir kaltinamoji medžiaga, kurios yra 12 didelių tomų, o kaltinamasis aktas surašytas 60 lapų. Byla eis prie atdarų durų.

Kaune bus įvestas tramvajus.

Pabaigus kursuoti įkyrėjusiai „konkei", kurios likučiai sukrauti miesto muziejuj, kilo patogaus susisiekimo klausimas. Tuo tarpu padidinta autobusų skaičius, bet jų neužtenka. Tam tikslui kilo sumanymas įvesti elektros tramvajus. Del jo įvedimo, grįždamas iš tarptautinio miestų susivažiavimo, Kauno burmistras buvo susilaukęs Berlyne, kur su atatinkamomis firmomis vedė derybas. Pranešama, kad tramvajaus statymo darbai prasidėsią gegužės mėnesį.

VIETOS KRONIKA.

Tėvų bei globėjų susirinkimas.

Mus prašo pranešti, kad Vytauto Didžiojo gimnazijos moksleivių tėvų bei globėjų Komitetas kviečia moksleivių tėvus ir globėjus į susirinkimą, kuris įvyks sekmadienį balandžio 21 d. 4 val. po piet gimnazijos bute (Pilypo g-vė, Nr. 3). Bus aptarti einamieji reikalai.

Iš draugijų gyvenimo.

Sužinojome, kad Lietuvių šv. Kazimiero Draugija jaunimui auklėti ir globoti yra nutariusi Sekminių antrąją dieną rengti lietuvių vakarą Vilniuje. Tikimasi tada daug maldininkų, lankysiančių Verkų Kalvariją. Beto, minėtosios Draugijos Centro Valdyba yra nutariusi perkelti savo raštinę į naują vietą, Aušros Vartų N-o 12 ir tenai įsteigti savo skaityklą.

Mokslo Draugijos Valdyba 1929 m.

Pirmininkas — M. Šikšnys, I vice-pirmininkas—Br. Untulis, II vice-pirmininkas—J. Šlapelis, Kasininkas—D. Alseika, Knygininkas—P. Karazija, Sekretyrius—St. Matijošaitis.

Narys be ypatingų pareigų — Kun. šamb. A. Viskantas.

Lietuvių Ūkio Draugijos susirinkimas.

Teko patirti, kad šio mėn. 29 d. Lietuvių Ūkio Draugija šaukia visuotinį metinį savo narių susirinkimą. Susirinkimo dienotvarkė ir vieta bus pranešta vėliau.

Laiškų adresavimas.

Paskutiniu metų spauda praneša, kad visose pašto įstaigose būsią iškabintų pavyzdžiai, kaip reikia adresuoti laiškai, kad jie greičiau pasiektų adresatą. Žinoma, prieš tai nieko negalima turėti, bet dar geriau būtų, kad pašto įstaigos pasirūpintų išmokyti savo tarnautojus ir vietos kalbų, nes dažnai pasitaiko iš valdininkų pusės didžiausių sauvaliavimų. Pavyzdžiui Kaniavos valsčiuje yra sodžius Pagžuolė. Bet dabar praminė Poddębie ir siunčiami laikraščiai tan sodžiun išguli kelis mėnesius pašto lentynose, nes agencijos vedėja sakosi tokio sodžiaus tame valsčiuje nėsą. Atsitinka taip ir su laiškais.

Ką tai reiškia?

Mūsų skaitytojai skundžiasi, kad daugumoje atsitikimų policija draudžianti privatiniuose namuose laikyti vytį ir radę ją, reikalauja tuojau nuimti ir graso protokolais. O juk vytis nėra valstybės ženklas, bet tautos.

Skurdo žymės.

Šaly kitų visuotinojo skurdo reiškinių, galima priskaityti ir protestuoti vekseliai, kurių skaičius diena dienon auga. Mat šių dienų prekyba remiasi išimtinai beveik vekseliais, kurių neišmokėjus, siunčiama protestan.

Ruošiasi prie švenčių.

„Kur. Wil. N-o 85 praneša, kad paskutiniu laiku Vilniaus vaivadijoj pradeda kas kar intensyviau veikti apmokami (?) komunistų agentai, kurie kviečia gyventojus švęsti darbininkų šventę gegužės mėn. 1 d.

Iš kitos vėl pusės kas metai verčiami gyventojai švęsti gegužės mėn. 3 d.

Vagystė miškų direkcijoj.

Lenkų spauda pranešė, kad kriminalinė policija susekusi didelę miško aferą, del kurios valstybės iždas nukentėjęs ½ milijono zlotų. Del to suimtas miškų direkcijos ūkio skyriaus vedėjas Julius Langamer'as, kuris kaltinamas už neleistinų operacijų varymą su miško vertelgomis. Suimtas Langamer'as padėtas Lūkiškio kalėjiman. Tardymas tebeina.

Paskaitos apie Vilnių.

Del besiartinančios Poznanėje krašto parodos (Wystawa krajowa), sujudo ir Vilniaus lenkai, kurie nepraleidžia nė vienos progos nepademonstravę Vilniaus lenkiškumo. Tam tikslui dabar jau ruošiama eilė paskaitų apie Vilnių ir jo praeitį. Paskaitas skaitysią vasarą Vilniaus universiteto profesoriai, kurių pirmoj eilėj figuruoja žinomasai Studnickis, Beabejo, iš anksto galima sau įsivaizdinti kokios tai bus paskaitos.

Daug trūksta.

Lenkų komitetas nukentėjusiems del nederliaus šelpti, kurio pryšaky stovi dvarininkas Meištavičius, apskaičiavo, kad nukentėjusiems del nederliaus sušelpti reikalinga 4 milijonų zlotų, o valdžia paskyrė tik 1½ milijono, kuriuos komitetas jau išdalijęs, žinoma, lenkams ir lenkų mokyklas lankantiems vaikams.

Šiltinės epidemija.

Vilniuje pradėjo siausti šiltinė. Daugiausia susirgimų patebėta tirščiau apgyventoje miesto dalyje, būtent, kur susispietė žydai. Prieš porą dienų buvo pranešta, kad epidemijai pastota plėtimosi kelias. Vis gi 4 asmens mirė.

Skurdo pasėkos.

Vilniaus pradinėse mokyklose gydytojų susekta, kad 1232 vaikai nešvarūs, 1359 — turį gyvio, 23 — niežų, 41 — serga džiova, 15 — trachoma.

Po šalčių karščiai.

Pereitą šeštadienį įvyko oro atamaina geron pusėn ir jau sekmadienį saulėje temperatūra siekė 20° C. Tik gaila, kad kitą dieną jau pradėjo snigti.

Redakcijos atsakymai.

Faraonui. Ačiū už straipsnelį, bet mes jojo nesunaudosime. Jis tiktų kaipo referatas, kur mokytojų susivažiavime perskaityti, tik plačiau, žinoma, išvysčius. Prašom mums rašinėti.

A. Š. Tamstos laišką įdavėme Lietuvių Poliklinikos direkcijai (Wilno, Wilenska 28).

Pavasario Šalnai. Ačiū, bet žinelė jau suvėlinta, todel nedėsime.

Kretonių sodiečiui. Tas klausimas yra labai senas ir jis visiems žinomas, todel korespondencija visai netilps.

Giedorėliui. Dėja. Pirmas dalykas priklauso išspręsti Draugijos centrui, o antras dalykas reikia atlikti vietoje Netilps.

Korespondentui iš Kazikonių. Tamstos korespondencija nukreipta prieš Pažuolės mokytoją atrodo neįtikėtina. Visų pirma todel, kad po ją figuruoja net 13 parašų, bet visi pasirašyti viena ranka. Žinoma, jeigu paaiškės, kad rašote teisybę, tuomet įdėsime.

Zuikiui. Tamsta paduok prašymą į P. K. U. prašydamas paliuosuoti nuo kariško pratimo (ćwiczenie). Prašyme išvardyk visas priežastis.

Jaunam Berželiui. Tuo klausimu Tamstai duos paaiškinimų tik P. K. U, prie kurios Tamsta priklausai. Prašymo parašymas nieko nekenks.

P. K. V. Ačiū, bet korespondencija apie Kuršių sodžiaus merginų grįžimą, netilps. Gal gi jos susipras.

Konst. Tamstos korespondenciją dedame. Kitą kartą rašant prašome taip nesulieti, nes nėra galimybės taisyti.

Griminių — Birkavui. Korespondencijoje nieko naujo, todel netilps.

Dzūkui. Vieną kor. dedama. Kita netilps. Apie vaikų „šelpimą" reikėtų rašyt aiškiau.

Aukos.

Aukos nukentėjusiems del nederliaus.

K. Stašys	100 auks.,
Palevičiai	100 auks.,
K. Aleksa	50 auks.,
Kun. kan. Micevičius iš Pinsko	50 auks.,
Kun. Z. Butkevičius	50 auks.,
Kun. N. Raštutis	40 auks.,
D-ras K. Giedrikis	25 auks.,
Ona Martinkaitė	3 auks.

Ažukarklinės sodž. A. Braziulis 25 sk., P. Dzievelis 1 auks., T. Dziezelis 50 sk., B. Brazilis 25 sk., A. Bulevičienė 50 sk., B. Braziulis 25 sk K. Čyžiauskas 50 sk., A. Čičelienė 50 sk., P. Zakarauskas 50 sk., K. Černiauskas 50 sk., A. Černiauskas 1 auks., D. Dzievelis 50 sk.

Dūkštai. B. Raštikis 3 auks., A. Kraučiunai 10 auks., A. Povišis 1 auks.

Dr. Jono Basanavičiaus paminklui.

D-ras K. Giedrikis 15 auks.,

Antagarės, kaimo Palušės parap. A. Kuzelytė 50 sk., A. Kazelis 50 sk., E. Dindytė 50 sk., J. Dinda 50 sk., V. Dindienė 30 sk., J. Rukšytė 50 sk., M. Rukšytė 50 sk., E. Rukšytė 50 sk., K. Vaickunienė 1 auks., G. Rastenytė 20 sk., V. Rukšėnas 50 sk., T. Rukšytė 20 K. Vaickus 25 sk., S. Druteika 50 sk., G. Skudutis 20 sk., A. Martinkėnas 20 sk., J. Skudulytė 10 sk., V. Šerknytė 50 sk., S. Škudutis 50 sk., G. Martinkytė 60 sk., A. Žilienė 20 sk. *Viso— 8 auks. 75 sk.,*

Skyrius Šv. Kazimiero D-jos Zuikių 4 auks.

Spaudos palaikymui.

D-ras K. Giedrikis 10 auks.,

Leidėjas ir Atsak. Redaktorius **Julius Navikas.** „RUCH" Spaustuvė, Totorių g.